

9. ANNÉE.

№ 5-7. 1931.

STUDENSKYJ VISNYK

PUBLIÉ PAR L'UNION NATIONALE DES ASSOCIATIONS D'ÉTUDIANTS D'UKRAINE

Mai-Juillet

СТУДЕНСЬКИЙ ВІСНИК

РІЧНИК ІХ.

П Р А Г А

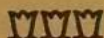
Ч. 5-7. 1931.

Травень-Липень

ЦІНА КЄ 3—

Зміст.

М. Чирський. Кам'яна Мадона	1
Ю. Ліпа. Пап Адам Олеарій	2
Л. Мосендз. Сонет	2
М. Чирський. Буду просто прекрасне любить	3
Ю. Ліпа. Ярмарок	3
Й. Т. Підляшецький. Білі воріт	8
В. О. Перед міжнародними студентськими з'їздами	8
В. Л. Українські високі школи в Чехословаччині	10
Др. М. Масюкевич. До поняття нації в світлі соціології	11
О. Г. Бочковський. Каталонія і Україна	12
Гридень. З блок-ноту читача	15
Z. Ukrajínca	16
М. Мушин. Україна в чужомовних енциклопедіях пововної доби	18
Корпораційна Трибуна	20
Пластова Трибуна	23
ЦЕСУС	29
Др. Б. Нижанковський (Посмертна згадка)	30
З життя українського студентства	31
З життя чужинного студентства	33
Ювілей (З причин технічних не могли бути вміщені раніш. <i>Ред.</i>)	34
Річне	36
Бібліографія	37

Помешкання редакції та адміністрації:

Praha-Smíchov, Nádražní ul. č. 46.

Поштова адреса:

Praha, hlavní pošta, příhrádka č. 411, «Studenský
Visnyk».

Річна передплата 16 к. ч.

Гроші посилати на адресу:

Praha, Živnostenská banka, «CESUS» («Stud. Visnyk»).

BANKA ČESKOSLOVENSKÝCH LEGIÍ v Praze II., Na Poříčí.

Akciový kapitál: Kč 70,000.000.— Reseršní fondy: 65,000.000.—

4 místní expositury — 18 odboček, — 5 sezonních směnárén.

Telegramy: Legiobanka, Praha. — Telefon serie: 265-51, 301-41.

Všestranná bankovní služba.

Відвічальний редактор Альберт Пісарчик. — Друкарня «Legiografie», Praha-
Vrňovice, Šátova 666.

СТУДЕНСЬКИЙ ВІСНИК

STUDENSKYJ VISNYK

видає Центральний Союз Українського Студентства („ЦЕСУС“)

Річник IX.

Прага.

Ч. 5—7. 1931.

Микола Чирський.

Кам'яна Мадона.

Е. Маланюкові.

Скрізь скелі і провалля
Та тижий профіль гострих гір...
Такі суворі й невідраді далі
Оточують наш монастир...

І небо тут удень — холодна криця,
Вночі ж — чернечая сутана...
Тут вільно Йі, лиш Йі одній молитися,
Що все однакова, все — неблагана...

Лиш цинколи торкнуться антену серця
Вібруючі хвилеві хвилі,
Й з під попелу молитв на мить озветься
Те, що колись не з примусу любили.

І кожен тут (чернець, поет і лицар)
Як кам'яні статуї — без утоми, —
Свої байдужі і холодні лица
Скеровує у невідоме.

Так позороним, але певним кроком
Роки минають монастирську браму,
Й лиш чорні чотки днів пожовклими перстами
Певніш перебирають з кожним роком.

І поки кам'яна стоятиме мадона,
Незломна діва з серцем кам'яним,
Ніхто, ніхто не зойкне, не застогне,
Й буде як скеля мовчазний.

Цих душ сталеві і холодні леза
(Непоборима та одвічна сила)
Затовані у похві тіла,
Й ніхто їх блиску не простежить...

І тихо тут — ні радощів, ні суму.
І навіть дзвоном не розбуршать тиші,
Лиш цинколи тодою пан-ігумен
Застигле плесо заколише.

Й лиш вістря віч, палаючі вогнем,
У серце кам'яне мадонни
Скеровують упертиш з кожним днем,
Аж поки воском не ростане...

Чернець-поет в монастирі вигнання
В очах своїх завоює грозу,
Що з кам'я викреше колись козання,
Що з кам'я викличе колись сльозу.

Юрій Липа.

* *
*

Нам Адам Олеарій, його милість Флетчер
До мене йдуть що-дня, сидять при столі вечір;

Пригодять з актами нам Писар Генеральний,
Климентій вірші четей; о броні пальній;

Оповідають нам Григорій п. Грембецький,
Нам Герберштайн — з латинська, Бернгарт по німецьки;

Приходить кіт до мене: чорне котенятко
Через вікно, що — термива й загадка.

1927.

Леонід Мосендз.

Сонет.

Буває мить, коли душа натхненна
Зриває з Часу завій незнання:
Усе, чого шукає названня,
З'являється, як візія священна.

Лови цю мить і куй в суцільні звена
Закон вседності пророчого воєня.
Будучее колишньому рідня,
Дзвінка луна затихлого рефрена.

Суцільний, не порушений звязок
Межі змаганням дії і причини:
Хто їх переживе? Поет — пророк,

Що зможе поєднати в струмисьї всединий
Кінці і початки натхненности своєї
Всемудрим і одвічним: «*plaudite es!*».

1924.

Микола Чирський.

* *
*

Буду просто прекрасне любити,
Одиобарано-холодну синь,
Жовте сонце поглядом пити,
На місяць співати, як пси.

Не читайте мене: не треба...
Пару стрічок оцих — як смеркло-би
Дя фійялкова далеч — рожеве небо —
Прочитаю собі перед зеркалом.

Насолоджуватимусь тим,
Що прекрасне в мені і зовні,
Як лягає довгаста тінь
На вечора настрій гріховний.

Безсоромно місяць нагий,
Поплив по спокійному пліссу...
От, в осінній вечір такий
Віршів не знісу!

1927.

Ярмарок.

До його милости Пана Н. Н., сенатора Парнасу
Українського і ордерів Кавалера.

I.

Гісторії свої оповідантом будемо не яко зводця і говнителя марностей тогосвітніх, тільки ознаймуємо і слобуємо правду чистую в тім держати.

Декемврія місяця а року Божого 1930 позверхове тяжко захорозавши, знайдовався я в шпиталю войськовім, місті найбарзій нуху смирявчим. О сліпото чоловічеськая, што о животі многах а плодних літ пілгуєшся! Возьмут тебе за гріхи твої вшечеченькі до шпиталю войськового, гді в недостатках, небезпеченствах і утрапінях великую часть мучеництва а може й смерть самую прийняти змушон будеш.

Лікарі, продерзостний народ, ліковали мене, приятелю Високодостойний, не екстрактм із 45 трав і 95 розних инчих інкредієнцій, Митридатес озучимся, тільки квалтом єдині по других ремедія змінiali яєби незєті нерядніі, по влоєку зовучі кортизанки.

Однак Remedium найгорше, которе од найгорших тих бєстий земних отрималем, посполитого молока injectiones названим єсть.

Отож по третім injectio в ложі праве смерти лежачи вельми дивную пригору імів я.

В годині полунощній на ложі моім усів шляхтич мені маловідомий у кабаті сорокатім і рукавичках наперфумованих так сильно і зворушливе, же квалтовне пробудився я, кгречно о причині визитачіі ночної пятаючися.

— Зволь, Вашмьость, пробуд свій перєстрахом не обтяжати, ані мені догану давати, тільки учини радість мені яко годна і поважна особа на снацір зо мною згодившися.

Што теж і сталось і за хвилию були ми в місцю вельми темнім і куцовинами обсажоним.

— Не будуть то люде, што уздриш, — шляхтич оний мовив, — тільки облччя чоловічеського остатки, от яєби демони розмаїтіі із неподвижного і непорушеного краю вилєтєвіші.

Увидиш і справи точашинєся, але не суть то справи явне, яєне і добровольєне зродзонїі, тільки яєби в ярмарку україноруськім перемїшанїі, яко справи поточні, дробніі і совокушно справи вєчєстї, твердої мощности.

Притьмом розглядївшиєся, Приятелю мій Високодостойний, побачив я з притомностєю стропила небєснїі розмаїтими дорогами сєльськими, бруками мїєськими, стежинами лїєними, трактами гєтманськими, байраками козацькими і инчими розними шляхами попереतिकанї і нутї тїї свїтїлися і жияли, і цїлий той маїєстат небєсний свїтївся і говорив тисячма голосами. Отож тїї голоси, што налігали одно наїдного байбарз, звєлялись мені всі, Приятелю і Компанє Любєзний, а що тягота мені, Панє і Добродїю, в людях чи пак голоєсах сих, то зволь мене послухати.

II.

ГАРБУЗИ, НА ПРОДАЖ ВЕЗОМІ:

- Так сонно, так тяжко, так мрійно,
Так тоєсто, так просто, лежально...
- Зберуть нас, звєзуть нас, зїгнуть нас,
Назвуть нас, як хочуть, нехай — но...
- Ах, жити б так яєно, безкраїно
Бєз крику, бєз ліку у тислєвіку...

ЦИГАНЕ, ІЗ МАЗНИЦЯМИ ІДУЧІ:

- Ги-ги-ги!
- Усьому, що виєще,
Ми ще
В колїєці — вороги!
- Смолою зєгиджу

Усе, що виджу!
— У дьоготь вваляю,
У пірря скачаю
Покажу краю, —
Оце ваші боги??
— Ги-ги-ги...

КОСАРИ, СІНО ЗВОЗЯЦІ НА ПРОДАЖ:

— М'якко мені в сїні лежати,
Угору споглядати —
І віз — сїно,
І ви — сїно,
І світ — сїно,
І життя моє — тая билина!
— І чого ви люде затогїли,
Запалахкотїли?
Таж і ви — сїно,
І світ — сїно...

ЛЮДЕ, ВОДУ ВОЗЯЧІ І ВІРШОМ МОВЯЧІ:

— Скоштуйте люде воду, чисте злото...
— І скоштуйте люде з нашого болота...
— З нашої води не буде бїди...
— Вона не рєсться, не грозить, не смїється,
Потигеньку їстїбка лється, —
цюр — цюр...

КАЖАНИ І СОВИ НОЦНІ, ПРОЛІТАЮЧІ ВЕЛЬМИ СПІШНО:

— Сови, сови,
Чи не чуєте запаху крові?
— Ураати, стовати і зїсти,
Облизати себе і — чистий!
— Уго наставляй, уго!
Українець усе бере слухом!
— Сови, сови,
Чи не чуєте запаху крові?

ВЕЛЬМИ ХИТРІ ЧУЖОЗЕМНІ ЛЮДЕ РОЗМОВЛЯЮТЬ:

— Коли на них я глянуа:
Попурі, мовчазні, укриті,
Як бочки з порохом, рядами
Ці люде поставали...
— І що ж?
— Примилюючись я до них промовис
І раптом бачу — та ж то діти,
— Або щось, може, сите,
мрійне,
ніби мелянтолійне
в нит.
— Іх, їх можно покорити.
— Так...
Лиш обїцяти, присилляти, скути
І — задавить, співаючи вольнолюбиві нути.
— Тож — починаймо!
— Один другому помогаймо!

ЖЕБРАКИ ПРИ ДОРОЗІ О ЯЛМУЖНУ ПРОСЯЦІ:

— Виседу я націю на роздорїжжа,
Повтїнькаю над нею,
Пограю на лірі, —

Може подивуватися такій гарячій вірі
Іншій народи з силою своєю,
— Скажуть: — то дитина дитя хороше,
Співає пісеньки, не бунтує,
Не стремить, щоб що злого зробити, —
Випадає похвалити ці діти
І державність дати.
— Хай нам світить надія!
— Хочби й без дати,
— Хай скінчиться веремія,
Малоросійського гевала!
— Лиш не треба, на Бога не треба,
Щоб Вона повставала, биввала.

ЛЮДЕ ХУДІ, У ВАЖКІ ПАНЦЕРИ І МИСЮРКИ ПОВБИРАНИ:

— Так приємно є бути бідним,
Так приємно є бунтовати, —
Але як витримати слади мідний,
Мідний шолом і спижеві лати?
З тонкої руки інтелігента
Випадає булава престижу,
Ах, покинути б законодавчі зові
І зтікати десь у поле, у тижу...
— Ой, тяжко, брате,
Меча брати!
Як би так зробити, війну без погару,
Якби так зробити націю обережно, потишеньку,
Годувати її книжечками у затишному курничку
І свистити на світ готову, першорядну, без боротьби
Перезитривши всіх?
— То ж гріх
Брата свого стопити за волосся
і товкти головою об мур,
рекучи: — пізнай, безумче, смуту свого життя!
Він може вкусити за руку,
Може втяти іщеї ліпшу штуку...
— Ні. Не сваритись, не гнітити дикість
тупоту і підсвинків з чужими агентами, —
Ні, зробити усіх президентами:
Любиш, Саво, сало?
Маєш, Саво, сало, —
Іще тобі мало?

ЛЮДЕ РОЗНОЇ СТАТУРИ, ВЕРТЯЧНІСЯ В БУРІ ПАПЕРОВІЙ:

— Ось і я
З гоненькою книжечкою,
Говіркенський інтелігент,
А за мною окривавлений бандит широкогрудий,
І всюди, і всюди
Чужий агент.
— Я сижу як павук і плету свої сіті,
Вони слухають, кашляють стиха,
Резолюція,
Резолюція,
Резолюція...
А то дивне життя пролітає крізь моє павутиння,
Як безжирне, веселе, як соняшне проміння,
— А я тільки слухаю, повторюю:
одна,
друга,
третя ідея...

І зоране поле наново заорюю, розпросторюю,
І часом кліпну очима і спинаю: «Де я?»

— Ах, нині

Стільки усяких великих ідей на Україні!

— Я вигинаю ідею

Як лізю

З паперу,

Бо життя, бо люде — то бруд, то бруд...

— Вибачте. Чи тут

Видають платню й добові.

Бо воно, хоч край наш ввесь у крові?...

ЧОЛОВІК У КНЯЖАТИ ШАТАХ ІДУЧИЙ:

— З устами товстими масляно окатий

Я переконаю, розмовляю;

Потихеньку при горільці при чаю

Видаю війни

найбій, знемагаючій владі,

військовій відважному і слабому,

усім теоріям, усім пробам

і особам, і особам, і особам.

А вночі мені сниться,

вертиться

тінь владі.

В жупані,

на коні.

Я вимахую шабелькою тонкою,

І столиця щодня робить мені паради.

ЧОЛОВІК, КОРОТКИМ АРШИНОМ ВИМАХУЮЧИЙ:

— Аршин, Максим і я —

І вся Україна моя:

Максим в моїм подвір'ю є,

Моїм аршином міряє.

А я кажу до всіх так лунко:

— Україно, згідно могому наказу:

Стру — унко!

ГАЙДАМАКА, ОКРИВАВЛЕНИЙ ВЕЛЬМИ І ВЕЛИКИЙ:

— Як тут утямити, зрозуміти?

Так дивно, так хитро ходить мій ворог.

Я буду бити, бити тільки бити!

Позумя згортає мене, засипає очі порох...

Дивні ігні образишки, нечесні, нагабні підколи —

Я тільки бю направо й наліво, — я ворога не пізнаю ніколи!

БАНДИТИ, ТАНЦЮЮЧІ, А ОДИН ГРАЄТЬ НА БАНДУРІ:

— Зарізати, убить і звалзувати,

То тільки й варто!

— Сьогодні король, завтра инша карта,

Граї, брате, щоб грати!

— А награвивись усе піднали, —

Добре є грігись серед такої мли!

— Бандуро моя тридцятиструнная,

Мальованная,

Граї мені, дзвони мені, як душа,

Щоб нагострив я ножа,

Перекривив шапку

Та взяв в танець Україну — Ганку!

ЛЮДЕ ЧУЖОЗЕМЦІ, О УКРАЇНИ ГОНІР, СЛАВУ І ФОРТУНУ В КАРТИ
ГРАЮЧІ:

- За яку ціну,
Здобуду Україну?
— Із пенсом із сенсом,
— Червою — в долоні,
— Всі гроші — хороші,
— Хлопець зради!
— Король Самоволі!
— Я не граю! — Голод Ас! — Пас. Доволі,
— Пас.
— Я беру.
— І я беру.
— Але кінчаймо, ах, кінчаймо швидше гру.
— Чого боїшся? ярмарку?
— Ні, я почув здала:
Все голосніш говорить із земля.

III.

На тії голоси учинився я був німий і глухий.
«Се бо єсть багат Божий над моім краєм», — у скрусі і розболі скрикнувши, в перси себе бив і стогони великі видавав.

На тоє виріс шляхтич мій знайомець дивний повище ярмарку самого в саму небесну копулу уперся головою.

А там, під боки взявшись, вчав сміятися і то вельми голосно. Я ж, приятелю мій сордечнолюбезний, біса нечистого пізнавши і видячи, що оний до кпинів вшкетечних забрався, гнівом спалахнув.

— Не смійся, Вашмосьть, — крикнув йому я тоді в гніві п'ястуки затискаючи. Не все тоє, що єсть у нас, показав єсь ти мені.

І на тоє почув я, що вітер звіявся чорний і потужний, зворухнув небеса і дороги ярмаркові і все звіяв із собою.

Отож сталисьмо вдвох на найвищих горах, з котрих гуркіт і инші голоси почув і стовни огнем дихаючи проходили з гір і йшли вельми палаючи просто в долину, в яри з гадями і буряном.

І в нутрі гори самої найвищої в краю нашім, а Лисою званої, почув голоси нетерпеливі і пробуд великий. Утуливши гнів, почув я також голос срагний і страшний таки із нутра гори виходячий:

— Дай
душі великої
щоб злочини великій людей цих
опанувати, змити
і встати і творити.

Потому ж розпалася гора тая із гуркотом великим а злий дух порвав мене і заніс борзо, як птах повітряний, на ложе, з котрого порваний я був.

Там ставши надо мною дуфаячи на свою силу, рукавичку свою смрадливую кинув мені на груди і відлетів, рикаючи.

Я ж Пане Мій Милостивий і Приятелю, пробудившись рукавицю тую духа нечистого сховав, яко же кров продків моїх є вельми завзята і війну за праве діло призволити завше готова єсть.

Тепер, Приятелю мій особливе мені милий і Пане, реште і усиляне просити Вашмосьть буду. Оную пригоду мою правдивую і посвар неабиякий із духом нечистим оповідати тільки людям статечним, доброго роду і право мислячим яко ж і ми єсьмо. Инчим оповідати срогко Вашмості варую і заказую. Єсть всерод нас люде, о котрих приятель мій, особа духовна, опат всечесний Fantuzzi Giacomo в року Божім 1653 зо мною разом в Еуропских панствах подорожуючи, мовив: «Il faut surtout se garder de la rage de messieurs les laquais, race d'insolents et d'effrontés, gens du sac et de la cordes*»).

На тім скончивши, зичу Вашмості от Бога доброго здоровля і потужности внутрної.

17 Декаврія Р. Б. 1930.

*) «Належить найбільше беретися злости панів льокаїв, роду нахабного та розбещеного, людей шбеняччих».

П. Т. Підляшецький.

Біля Воріт.

Іван Дарчук стояв біля воріт і дивився.

Бігим шляхом йшла дівчина.

Гарна молода дівчина в мережаній сорочці.

Йшла й сміялася до нього.

Іван Дарчук мав 24 літ і радів.

Радів ось так, як соловейко, що саме співав у кущах.

Годувий без слав у сумерок чарівні пахощі, а край тину мріяли роз-
цвілі вишні.

Дівчина в мережаній сорочці оглянулася і ще раз посміхнулася до нього.

А він радісно дивився велід за нею і собі посміхався.

Згодом прилинула на прощання її пісня.

Вів доспівав їй у відповідь.

Йшла весна Івана Дарчука, чарівно-гарна.

* * *

Йшли літа і без ушину обрали від Івана Дарчука.

Білили його буйну чуприну, нахилили його до-долу, давили його вічі.

Він похилився на ворота й думав.

Довкруги нього пиліла вічно нова весна.

Цвів без і чутно було соловейка.

Але Дарчук не бачив і не чув цього.

Він думав про свою колишню, чарівно-гарну весну.

— Вернись...

— Не вернусь...

Бітим шляхом йшла дівчина, але вже не дивилася на нього й не
сміялася.

І він не сміявся.

А згодом почув Іван Дарчук голос буйної молодецької пісні.

Співала чиясь молодість.

Йшла весна, чужа весна, для когось чарівно-гарна.

* * *

Іван Дарчук держався воріт тремтючими руками й дивився.

Бітим шляхом йшло військо.

Бадьорі юнаки з обпорощеними видами, сузили сірою масою вперед.

Їхні очі сміялися до Івана Дарчука радісною думкою про перемогу.

Деє здалеку чутно було глухий томів битви.

Сірі юнаки співали.

Про червону калину, про Україну, про пшеницю яру, про стрілецьку
славу...

Про кривавий танок.

Старий дідусь — Іван Дарчук хлинав.

І сміявся.

Линула з вітром юнацька пісня.

Здалеку чутно було битву.

А очі дідуса провозжали сірих юнаків і сміялися їм на прощання.

Йшла весна, подумана весна мільонів.

І друга чарівно-гарна весна Івана Дарчука.

В. О.

Перед міжнародними студенськими зїздами.

По кількох літах бурхливого студенського життя на міжнародньому форумі здавалося, що наступить певна консолідація співвідносин між студентами поодиноких країв. Однак це лиш так здавалося. В останнім академічній році, головню на зїзді СІЕ в Брюсселі, стався лій події, які мають певний

вплив на хід студентського життя в поодиноких країнах, а саме: зрівняння зв'язків між німецьким студентством «Deutsche Studentenschaft» й СІЕ та виникнення т. зв. питання меншостей. Ці два питання ще й тепер не сходять з пульту студентських журналів в поодиноких країнах. На міжнародному студентському форумі знов стало гарячо й завзято дискутують справу прийняття німецького студентства до СІЕ та питання македонського, флямакського й хорватського студентства.

Українське студентство зуміло в часі — скажимо — стабілізації міжнародного студентського життя себе показати рівновартим чинником у всесвітній студентській родині. Українське студентство мало цілу низку певних успіхів та здобутків, які не дуже радо бачили наші сусіди. Можна сказати, що наш успіх у тій чи іншій справі означав поразку наших сусідів. Звичайно, що через це по один раз дискутували над тим, як позбутися представництва українського студентства на міжнародному форумі. Оскільки говоримо про представництво на міжнародному студентському форумі, то завше маємо на увазі Міжнародну Студентську Конфедерацію (СІЕ), бо це є одинока станова міжнародна студентська організація, яка ще найбільше підходить до того що ми могли би назвати всестудентським світовим парламентом. Є й інші міжнародні студентські організації, з якими співпрацює українське студентство, але характер цих організацій в деякій мірі й там наша співпраця різниться від співпраці з СІЕ. Доводиться нам тут говорити до певної міри тільки про СІЕ, зокрема про букарештський зїзд, бо ця справа тепер для нас найбільше актуальною.

По газетних та приватних відомостях повинен би зїзд СІЕ в Букарешті принести деякі корективи відносно студентства т. зв. меншостей. Ця справа певно буде порушена в першій комісії букарештського зїзду та на пленарних засіданнях. Правдоподібно прийде на порядок дня справа македонського студентства, а може й флямакського та хорватського. Інтереси студентства кількох країн гостро зіткнулися з собою. Звичайно, що т. зв. меншостеве питання для СІЕ не дуже приємне й через це будуть старатися його як найскорше в той чи інший спосіб зіткнувати. Не є виключене, що також й питання українського студентства виникне в Букарешті. Ситуацію на букарештському зїзді думають використовувати наші сусіди, щоб піти спільним наступом на представництво Цесус-а. Принаймні недвозначно заявляли це нам минулого року. Ці заяви підтверджують відомості в пресі з місяця квітня ц. р. Останній наступ на українське студентство мав місце у Варшаві 1924 р. Українські представники вже мали писану заяву про виступ Цесус-а з СІЕ. Але при посередництві представників студентства Англії, Чехословаччини та Швейцарії справу вдалося зіткнувати.

Українське студентство усе зловільно співпрацювало з СІЕ. Воно мусіло пераз як карний член СІЕ в своїх виступах серед чужинців додержуватися певних меж, хоч це тяжко приходилося, бо ситуація нашої Батьківщини далеко гірша ніж положення студентства державних народів. Треба було шукати інших шляхів співпраці з чужинним студентством, що й увінчалось певним успіхом, як це бачимо з діяльності Цесус-а на міжнародному форумі останніми роками. Ми хочемо з СІЕ й далі співпрацювати, але лише в тих межах, які нам на це дозволяє наша національна честь. Зміна структури Цесус-а, як би цього собі бажали наші сусіди, — виключена річ. Ми вже писали 1926. р. на сторінках нашого журналу, що зуміємо співпрацювати з чужинним студентством й поза СІЕ. Співпраця з чужинним студентством не вичерпується приналежністю до СІЕ.

Маємо багато приятелів в СІЕ, які не все йдуть на це, що комусь забажається. Використовування зміненої політичної ситуації на українських землях це все можна приміювати в СІЕ. Нам треба приготуватися як слід на зїзд в Букарешті.

На жаль мало зголосилося наших товаришів на щорічні міжнародні зїзди. Треба передовсім таких делегатів, які би не тільки приглядалися до нарад зїзду, але також брали чинну участь в них. А таких товаришів майже нема. Міжнародний Відділ нашої студентської Централі ще й до тепер не має потрібних працівників, які би знали чужі мови та надавалися до праці серед чужинців. Саме знання чужої мови без певного хисту до виступу серед чу-

жизниця не має реальної вартості. Потрібно й обізнання з історією наших та чужинних взаємовідносин в СІЕ.

Треба видати з нагоди щорічних міжнародних з'їздів цілу низку публікацій, літографованих та друкованих. А на це треба мати певні фонди. Оподаткування на міжнародні студентські з'їзди Управа Цесус-а з кожним роком зменшує, щоби тільки не обтяжувати занадто фінансово поодинокі студентські організації. Однак цю малу квоту мусять зложити всі організації без-депеські організації. Однак цю малу квоту мусять зложити всі організації без-депеські організації. Однак цю малу квоту мусять зложити всі організації без-депеські організації. Однак цю малу квоту мусять зложити всі організації без-депеські організації.

Нашою працею повинно зацікавитися також і українське громадянство та посилюти наші студентські ряди. Приклад такої тісної співпраці між громадянством та студентством — у фашистівській Італії та в інших країнах Європи.

Щорічні міжнародні студентські з'їзди накладають на нас дуже багато завдань та фінансових жертв. Однак сподіваємося, що при чинній підтримці нашого студентства та громадянства Управа Цесус-а зможе як слід вивязатися з своїх завдань на міжнародньому студентському форумі.

В. Л.

Українські високі школи в Чехословаччині.

Певний парадокс: деякі держави (Альбанія, Люксембург, Персія ітд.) не мають своїх високих шкіл. Студентство тих країн мусять виїждати на студії закордон. Центральний Союз альбанського студентства знаходиться в Римі, почасти й в Парижі. А нарід без держави, себто українці, створили цілу низку українських високих шкіл на вигнанню — закордоном.

Український нарід уже з самої природи прагне до освіти. Згадаймо ті давні часи, коли чужинці подивлялися високий стан освіти на Україні. Або згадаймо про недавнє минуле нашої Батьківщини. Хоч ще всюди вогонь революції та московсько-української війни пустощив українські міста та села, — то всеж таки по цілій Україні появилася ціла низка українських середніх та високих шкіл. Однак, коли на Україну прийшла чужа військова окупація, українці зуміли створити свої вогнища культури за кордоном.

Український Університет в Празі святкує цього року десятилітний ювілей свого існування. Українська Господарська Академія в Подєбрадах вправді в стані ліквідації, проте вона досі встигла видати стільки наукових публікацій, й дати інженерну освіту сотням еміграційної молоді, що сліди існування цієї високої школи ніколи не затратяться. Згадаймо тут ще Педагогічний Інститут ім. М. Драгоманова в Празі з його дисциплінами українознавства. Існування українських високих шкіл на чужині має величезне значіння для нашої науки. Певна держава яка сусідує з Україною та вже від десятиків літ в самостійно, ще й до тепер не має найкращіших наукових підручників на своїх високих школах. З тим більшим признанням треба вистати цілу низку наукових підручників для наших студентів, які виступили наші високі школи за так короткий час. На наших високих школах в Чехословаччині студіює також й багато чужинців, які знайомляться з українською культурою.

Факт існування наших високих шкіл закордоном — це протест проти явного насильства над українською наукою на окупованих українських землях. Створенням українських високих шкіл на вигнанню українці доказали, що вони культурна нація, яка й серед найбільше невідрадных відносин уміє

плекати свою українську культуру та науку. Українські високі школи закордоном — це наше культурне вікно до Європи. Нашим завданням — зберегти ці високі школи до того часу, коли буде можливість, плекати нашу рідку науку на вільній українській землі.

Д-р Микола Масюкевич.

До поняття нації у світлі соціології.

Проблема держави та нації є зв'язані з найскладнішими та найбільш рішачими чинниками в суспільному житті людства. До сьогодні*) було написано про ці питання стільки, що на прочитання цього всього було б потрібно пересічного віку однинці. Тенденція більшості цих писань й надалі залишається в основі однакова. Є це передовим стремління досягнути конкретних наслідків у практичній політиці. Звичайно рідше тут бажання підірвати або руйнувати пануючі відносини суспільні. Інтереси ідеологічні, політичні, релігійні, економічні чи інші часто досить вдало прикриваються плащиком «науковості». Ціла, наприклад, т. зв. «марксистська соціологія» є відстрашуючим взірцем такої тенденційності, односторонності та поверховості. Але й більш менш узнана соціологічна література підсуває нам досить часто висновки, що мають підсилити інтереси певних народів, політичних системів, або просто — пануючих груп. Сьогодні напр. існує ціла «наукова» бібліотека писань про те, хто завинив останню світову війну, але соціологічне поняття війни досі методологічно залишилось нерозроблене. На другій стороні, література реформаторська, що воює зі старими поглядами, сама здебільшого підзнає впливам нових ідеологічних течій, котрі повстають під знаком діаметральної протилежності з старими доктринами. Теза родить антитезу. Вислідом є безліч суперечних теорій та понять, що не дають фактів (дійсності), але провадять суб'єктивну оцінку бажань (можливостей) в розвоє суспільного життя. Життя є завше однакове: чим менше є кваліфікацій, тим більше галасу й претензій.

Дослідження суспільного життя повстало на шляху філософування. А так і дотепер є досить поширеним звичаєм трактувати суспільні явища як доповнення певної філософської системи. Німецькі філософи у цьому напрямі особливо визначилися. Знайдемо також ще й тепер метафізичні контемплатції цих суспільних процесів, що можуть та мусять бути висвітлювані на основі емпіричного дослідження. Такими є напр. писання Бердяєва, котрий нарікає на мислення ХХ. ст. що на його думку «замінило теологією соціологією — евангелієм поступових людей століття». Ще на 7. міжнародньому філософському з'їзді в Болонії (1911.) дискутували над питанням нації, як «метафізичного явища».

Побіч філософів найраніше почали цікавитись суспільними проблемами правники, що найбільше мабуть пізнання цих проблем пошкодили. Яскравим прикладом цього може служити методологічна спроба свого часу популярної у середній Європі т. зв. віденської школи Кельзена перенести спекулятивний поступ з деяких тез Когена, Вайтінгера та Канта на конкретну суспільну трагіку сучасності. Отже не диво, що Кельзен та його учні ототожилили державу з правом, але не помітили, що в державі сполучаються реальні процеси суспільні, котрі власне відіграють найбільш рішачую роль в розвоє держави. Також забули зовсім про те, що державні (правні) норми мають характер виключно превентивний, що вони мають завдання охоронити суспільність од того, що не має бути. Право (норма) не ініціює поступу (культури), але охороняє його. Не нагороджує за те, що має бути, але карає за те, що бути не сміє. Зрештою, не один лише Кельзен часто забував, що держава своє існування має завдячувати не правній нормі, а чомусь іншому. Римське право ще й сьогодні «живе» в деяких сучасних державах, але римську державу воно чомусь перед «смертю» охоронити не дозволяло.

*) Ці поскільки дозволило саме питання популярно опрацьовані замітки є взяті з моїх нарисів про взаємовідносини держави й нації, що в головних речах були написані при кінці 1927. року. М. М.

Супроти всяких антисоціологічних вчень про суспільні явища найближчі рішучо поставився Еміль Дюркгейм, котрий довів необхідність досліджувати суспільні процеси, як річі своєрідні. На його думку соціологія мала б бути якимось суспільним природознавством. І хоч ані Дюркгеймові ані його численним послідовникам у цілм світі не пощастило позбутися одлобичности, ані досі виробити остаточні заклучення, всеж соціологічний метод промовист собі дорогу.

Суспільне явище є лише, ніж фізичне або психічне. Його ество опреділюється характером усуспільненого. У взаємовідносинах усіх явищ проявляється певна ієрархичність еволюційна (не поетична). Де є усуспільнення, там мусуть бути дух і тіло (матеріал), але не навпаки. Де є рух (грецьке «псіхе»), там ще не мусить бути усуспільнення (грецьке «койноніа»). Українська минулість дає аж надто прикладів для цього твердження. Не можемо не признати, що суспільні процеси являються специфічними та реальними явищами, котрих не зможуть дослідити самі по собі ані психологія, ані природознавство. Метод синтетично-соціологічний, що досліджує суспільне явище в цілоети, найбільш безпечно уможливило пізнання проявів усуспільнення.

Без цих вступних уваг неможливо було обійтись при розборі так складного питання, як нація. Сваволя авторської розгнузданости власне у цій ділянці часто буває необмежена. І у таких зрештою поважних авторів, як проф. Шпанн, зустрічаємо напр. такі «наукові» аргументи», як «Українці та Польяки уважають Чехів за слов'янських Жидів» («Der wahre Staat, 100»). До подібного «спрацювання» української історії чи сучасности маємо чимало прикладів. Звичайно у цьому напрямку вправлялись найбільше Москалі та Польяки. Ще й сьогодні підсувають нам з ріжних сторін «теорії» про штучне виділення українського руху з лона «общеруської» культури. Часто чуємо і досі про «трі ветві едінаво русскаво народа» і про винахід України Німцями і так без кінця. Тай деякі наші науково «сумлінні» землячки, що стали у своїх дослідях української минулости перед темрявою сирого і науково досі об'єктивно неопрацьованого матеріалу, не спромоглися ступити на шлях незалежного наукового досліду. У галузі українських суспільних явищ цей шлях є досить тернистий, бо як треба збивати віками засвоєвані байки та всі сучасним пануючим ладом ілекані традиційні «теорії». А справа ця нелегка і вимагає високих кваліфікацій наукових і особистих, а ще більше — невпинної праці. Легше чеплятись за рештки чужих псевдо-теорій та втікати під захист «авторитетів». А тому, що ми останніх не маємо ще досить, то й вислід такого пошукування авторитетів знаємо наперед. — Інші знову прагнуть тяжкі й сирі питання рішати занадто просто: те, що відповідає нашм сучасним національним чи політичним стремлінням, — то є науково — правдиве, а що не відповідає — є фальшиве. Нас бо «кривдили протягом трьох віків»...

(Кінець буде).

О. І. Бочковський.

Каталонія і Україна.

I.

В 1716 році декретом «Nueva planta», який скасував каталаську кравву та національну автономію, Каталонія стала провінцією еспанської монархії, зруйнованою та депопулізованою, як каже А. Margaud, один з дослідників новокаталаського руху.

Еспанська монархія впала, саме, добита остаточнo авантурничою диктатурою, яка найбільше своїм тягарем гнітила Каталонію, програмово нищучи чималі культурно-національні надбання, здобуті заслугами муніципального каталаського об'єднання, т. а. «Mancomunitat» (1914—1924), що у свою чергу здійснювала лише провідні засади манреського національного програму (Bases de Manresa) з р. 1892. Новокаталаський рух прямиував до здійснення свого провідного гасла «Каталонія для каталонців», будуючи свою державу із середини, організуючи майбутню державу шляхом муніципальної автономії *via facti* своє культурне і господарське життя, а передусім — краввий адмі-

інтегративний апарат (Maseomunitat). Він не був сепаратистичний — навіть самостійницька Барселона не пориває остаточного політичного контакту з Мадридом, мріючи про здійснення своєї заповітної мрії — Піренейської вільної спілки народів з Португалією включно. — проте, як почав каталанський національний катехізм (Compendi de la doctrina catalanista) каталанці ніколи не уважали Іспанію своєю батьківщиною, Іспанія для них була «тітка державою, себ-то політичним угрупованням, до якого вони належать».

Каталанці поруч з басками були непримиреними ворогами мадридського централізму, йдучи на чолі того політичного регіоналізму, що прямував до перебудови іспанської держави на підставах крайового автономізму. В інших іспанських провінціях (Арагонії, Валенсії та Галісії) — цей регіоналізм виявлявся лише на полі літературнім та мистецьким. Політичний характер він мав лише в Каталонії та Біскаї.

Диктатура не задумала самостійницьких прямивань серед каталанців — навпаки, вона лише спричинилася до поглиблення самостійництва. У р. 1926 Каталонія під проводом полковника Масія, першого її президента спокунчалася збройною рукою скинути ярмо Мадриду. Каталанські патріоти уважали свою справу політично міжнародною, якою вона дійсно була від Утрехтської умови (1713), аж до того часу, доки — як каже видатний каталанський вчений і політик І. Естельріч — їхні «права не будуть визнані та забезпечені».

Політика примусового винародовлення в цім випадку, як і у всіх подібних цілком завела. «Політика асиміляції — каже саме цитований автор. — пристосована до Каталонії в різних добах та від шести років (писано це було в 1929 р. Б.), ще дужче шляхом мілітарної диктатури ніколи не досягала своєї мети».

Отже іберійська Каталонія вже самоозначилася. Біскаїя, себ-то баски — також домагаються своєї незалежності. Покищо не сепаратистичною метою, але, бажаючи в порозумінні з Мадридом перетворити Піренейський півострів у вільне об'єднання незалежних народів і країн.

Нова Іспанія стоїть перед великим і тяжким завданням. Вона має скласти іспит політичної зрілості. Замінити традиційний кастильський централізм на модерний паніберійський федералізм, каменярми якого все було Барселона та Більбао, столиця Біскаї. Від цього буде залежати доля не лише цих останніх, але і самого Мадрида.

Vonnafous — один із краших знавців іспанських справ, перед чотирма роками (28. XI. 1926) у своїй паризькій викладі про іберійський федералізм відгукуюсь передбачав упадок іспанського старого режиму з його державним централізмом та можливість нової революції, коли «від Іспанії відокремляться держава басків та держава каталанська так само самостійні, як Данія, або Бельгія».

Це не буде виключене і тепер, коли нова республіканська Іспанія прямуватиме традиційним шляхом старої монархічної влади... Поневолені народи, прямуючи до свого самоозначення, здебільшого всупереч своїм бажанням примушені ставати на шлях політичного сепаратизму, коли завдають в глухий кут усі інші способи здобуття і забезпечення національної самостійності...

II.

Каталонію порівнюють іноді з Україною. Існує де яка аналогія між каталано-іспанськими і україно-російськими відносинами. певні історичні та політичні паралелізмів в данім разі без сумніву можна провести. Аджеж по суті в обох випадках розходиться про відносини між пануючою, державною та поневоленою, недержавною нацією — соціологічно це відношення має певні типологічні ознаки, звідки саме і аналогії та паралелі в таких справах.

Історична аналогія між Каталонією та Україною полягає в тім, що державно і політично вони випередили свої пізніші метрополії. Москва стала політичним осередком Сходу Європи після Києва, Мадрид — центром Піренейського півострова після Барселони. Росія могла стати східноєвропейською великою державою лише після прилучення до неї України (1654). Кастилія перетворюється в іспанську велику державу після династичного об'єднання Іс-

панії з Каталонією (1479). Слід зазначити, що в обох випадках здуки була добровільною з боку тих, що згодом були засуджені на політичне кріанство. Зламали і порушили цю здуку Москва та Мадрид, планово руйнуючи національну та краєву самостійність і відрубивши Україну та Каталонію. Методи національного закріпачення в обох випадках були цілком однакові: державно-унітарні та централістичні. Відповідь з боку поневолених народів теж цілком аналогічна: повстання і шукання політичної допомоги закордоном. Через це — як каталанське, так і українське питання в момент фатального національного погрому на початку XVIII. ст. набувають політичного міжнародного значіння.

Причини національного антагонізму в обох випадках теж дуже подібні. Є це конфлікт народів політично і соціологічно належних до цілком різних типів: автократизм, централізм, гегемонія з одного боку (Москва, Мадрид) і демократія, децентралізація, — солідаризм чи кооперація — по другим боці (Київ, Барселона).

А далі, є це типові відношення між поневоленою «інородчеською окраїною» та пануючим державним центром. Момент політичної, господарської та культурної експлоатації є тут дуже характерним і то тим більше, що економічно як Каталонія, так і Україна були дуже привабливими та багато обіцявчими країнами; геополітично — з безперечно чималим потенціалом поки що значінням; врешті, культурно з досить старими традиціями та можливостями швидкого відродження.

Дійсно, каталанська новочасна «renaixença» та українське відродження — це два цілком рівнобіжні та аналогічні явища. Відбудованням власної літературної мови воно почалося; відновленням своєї державності в огні революції — закінчилося. Поети Балагер та Шевченко його розпочали, революціонери і політики державним дахом прикрили цю національну булівию власного відродження. Пікаво, як в обох цих випадках Каталонія та Україна були носіями політичного демократизму, автономізму та державно децентралізму, що марно намагалися мадридське та московське політику екерувати на цей єдиний та неминучий шлях міжнародного порозуміння та об'єднання... Аджеж каталанець *Пі й Маргал»,* якому припала така видатна роль у першій еспанській революції (1868—73) у своїй класичній монографії «Las Nacionalidades» (1876), перевів знищуючу критику вастильського централізму та унітаризму, одночасно склавши апологію федералістичного автономізму і децентралізму. В той самий час великий український емігрант та ідеолог, *М. Драгоманів* — у своїх публіцистичних творах, а зокрема в класичній монографії «Історическая Польша и Велікорусская Демократія» — переводить знищуючу критику політичного централізму двох історичних ворогів України, все своє життя пропагуючи ідеї політичного федералізму, автономізму, децентралізації, національної рівноправності та право поневолених народів на повне національне самоозначення...

Кажуть, що історія не повторюється. Це неправда! Історія часто просто пліглює сама себе, зокремаж — свої традиційні помилки. Тому неправдою є теж відоме античне твердження, що, мовляв, — *historia magistra vitae*, Ніколи нічому вона нікого не навчила! Красномовним доказом цього можуть бути саме: Мадрид і Москва. Еспанська та московська монархії не в останній мірі загинули через свій безглуздий централізм. Лютнева російська революція, борюючи державну несподільність, кинула поневолені народи на шлях політичного сепаратизму. Є чимало небезпека, що республіканська Еспанія повторить цю саму помилку, звичайно, з такими самими наслідками.

Каталонія не відмовитися взє від своєї незалежності, як не відмовилася від неї поневолена знову Україна. Геополітично обидві ці країни є дуже важними осередками у своїх частинах європейського континенту. Неможливе замирення Сходу Європи без самостійної України. Не буде спокою по той бік Піреней без національного задоволення Каталонії. Ось чому позитивне вирішення цих двох національних питавь має міжнародне значіння і є однією з передумов політичної стабілізації Нової Європи взагалі.

З блок-ноту читача.

Віталій Юрченко. Шляхами на Соловки. (Із записок засланиця). Київ. Видавнича кооператива «Червона Калина». 1931. Стор. 231.

Unter Zarenherrschaft und Sowjetstern. Erlebtes und erschautes in Russland und Sibirien während des Weltkrieges und der Revolution von W. H. Braun. Verlag Rudolf Köstenberger. Graz. 1930. Zweite Ausgabe. S. 325.

В. Розановъ. Апокалипсисъ нашего времени. Перепечатано фотографическимъ способомъ съ издания 1917—18 г. г. Издательство «Москва». Берлинъ-Парижъ. Стор. 148.

Серед цілої літератури, що присвячена Сов. Україні, книга Юрченка займе без сумніву перше місце завдяки блискучому літературному таланту автора, чудесній прозорій та яскравій мові, цілком сучасному швидкому «киповому» темпу оповідання та незвичайному багатству та різноманітності змісту.

Провінційна гімназія в р. 1917, бурхливе, гарячкове пробудження національної свідомості, перший наїзд большевиків, гетьманщина з «усіма її націоналізаційними та русифікаційними приладами», просвітняська праця на селі всупереч нагінкам гетьманської адміністрації, потім вир українсько-московської війни 1918—1919, надзвичайні бойові пригоди повстанські, потім праця на советській ґрунті в царині народньої освіти, нарешті советська в'язниця з усією своєю середньовічною жорстокістю та знущаннями над в'язнями — все це надзвичайно яскравою чергою минає перед оком читача.

Слід сподіватися, що обіцяне «Червоною Калиною» продовження спогадів Юрченка, «На Соловках», побачить світ як найскорше.

По вичерпанні свого мемуарного матеріалу автор дуже добре зробив би, коли б спробував свої сили в області прозової творчості. Судачи по його спогадах він посідає цілком небуденний літературний хист і було б дуже прикро, коли б він не використав його на піднесення досить таки занедбаной нами в останніх роках української прози.

Браун, правдоподібно друвар з фаху, взятий москалями в полон біля Ломжі влітку р. 1915, незабаром потім був переправлений до Вовчі на Харківщині, кілька разів міняв місце побуту, залишаючись проте до осені р. 1919 на Україні, міняв разом з тим і фахи (сільськогосподарчого робітника, друкаря, червоноармієць). Згадуючи свій двохрічний побут у Старобільську, він відзначає «сердечну доброту» українців, що ділилися великодушними стравами з транспортом військово-полонених. Депо згодом п. Браун мав нагоду стократ віддячити за цю саму сердечну доброту українцям, опинившись, не з примусу, звичайно, а з доброї волі, у складі першого інтернаціонального полку, з малярським переважно складом, тієї самої інтернаціональної частини, що такими страшними жорстокостями відзначила свій шлях від Києва до Жмеринки. Браун сумлінно описує, як маляри шаблями рубали полонених українців під Проскуровом (стор. 242—243).

По втечі червоних москалів з Києва в серпні р. 1919 Браун вирушив на Сибір — організувати евакуацію німецьких та аєстро-угорських полонених. Останні розділи книжки присвячені опису його сибірських вражінь. Натомість перші 250 сторінок його твору присвячені майже виключно Україні — яку автор проте оминув у титулі своєї книги, де він уявляв лише Росію та Сибір.

Недавно перевидала видавнича фірма «Москва» передемертні брошури визначного московського філософа та публіциста В. В. Розанова (1856—1918), дуже мало знані на еміграції.

Відома всім манія величності, на яку хоріла стара царська, сучасна червона й навіть еміграційна Росія. Розанову натомість Росія уявляється «якимсь фальшивим генералом, над яким фальшивий піл співає панахиду». В дійсності ж це був втікач-актор з провінційального театру («Россія представляється мнѣ ложнымъ генераломъ, надъ которымъ ложный полкъ поетъ па-

нихиду. В дійсності ж це був беглий актор із провінціального театру).

Тепер в Європі дуже ширяться, штучними методами підтримувана, манія заховаєння всім, що походить з Москви, большевицької чи царської — це для сучасних москвофілів все одно. Старанно ширяться що отруту на західних землях України цілим рядом орґанів, що існують на засоби одержувані від шефа московського посольства у Варшаві Антонова. Всі ці рептилії навипередки вихваляють все, що так чи інакше носить московську марку. Московська література вихвалиться, звичайно, понад усі літератури світу...

Серед таких обставин надзвичайно цікаво познайомитися з поглядами хоч би й цього Розанова на цю так ретельно вихвалювану московську (російську) літературу...

На сторінці 8-ій «Апокаліпсису нашої доби» читаємо: «По змісту література російська є така мерзота, така мерзота безсоромності й нахабства, — як жадна інша література» («По содержанию литература русская есть такая мерзость, — такая мерзость безстыдства и наглости, — как ни единая литература»). Або на стор. 102: «Власне нема жадного сумніву, що Росію вбила література»...

«З розкладових чинників Росії нема ні одного нелітературного походження. Тяжко уявити собі... А проте це так». («Собственно, никакого и'тъ сомнѣнія, что Россію убила литература. Изъ слагающихъ «разложителей» Россіи ни одного и'тъ не литературнаго происхожденія»). На стор. 10: «Чому ми «непотрібні»? Та ж давно ми писали в «золотій своїй літературі»: «Денник зайвої людини». «Записки непотрібної людини»...

Особливо поширений у сучасній Європі культ Достоєвського. Послухайте, однак, що каже з цього приводу «сам» Максим Горький: «я не в проти впливів отруйного таланту Достоєвського, бо переконаний, що він впливає руйнуюче на «душевну рівновагу» європейського міщанина». (Див. журнал Горького «Наши достижения», 1930, № 12).

Отже, нема жадного сумніву, що російський літературний «демцінг» входить як складова частина до загального плану большевицької «пятирічки»...

Z.

UKRAINICA.

«Revue Universelle», 15. V. 1931, містить статтю Роже Лябона «Сепаратистичні рухи в Європі», присвячену каталанському, флямандському та українському рухові. (Roger Labonne «Les mouvements séparatistes en Europe: Catalans, Flamands, Ukrainiens»). Перед кількома роками цей самий автор умістив велику статтю, в якій переважно торкався українського питання, в часопису «Le Correspondant».

«Illustration», 3. I. 1931, містить багато ілюстровану статтю п. Санзе «Пинські багна» (J. A. Sanzey: «Les marais de Pinsk»).

«Pologne Littéraire», No 52, містить статтю Мечіслава Валіса «Архітектура польської провінції», багато оздоблену фотографіями з дрогобицьких та острівських старовинних будівель. Отже хоч полякам не бракує своїх рідних Сулейвек, Налевок та інших Зєбржидових, але коли ходять о те, щоби почуваитися перед чужинцями своєю мальовничою старовиною, вони раптом починають соромитися своїх «ріднених» Налевок та Зєбржидових з Вадовицями й уперто прагнуть по українські пам'ятки старовини.

У першому числі нового еміграційного московського часопису «Людзь-Журналь» уміщена перша частина драми Венедіктова «Архітектор фон Ешен», дія якої відбувається на Україні підчас німецької окупації, точніше — в маєтку на Київщині. Дія проходить у двох планах — у панських покоях, де відбувається запаланий московсько-німецький флірт (у драмі Венедіктова беруть чинну участь окупаційні німецькі старшини) та у креденсі, де слуги готуються до помсти дітям по відході німців з України.

У Харбині вийшов роман Ф. Ф. Даниленка на моск. мові п. з. «К жізні», для нас цікавий тим, що головний герой роману плетє мрії про організоване піднесення народнього господарства та добробуту України, хоч інших ряс

української національної свідомості героїні Даниленка цілковито бракує. Перед п'ятьма роками цей автор видав свій перший твір п. н. «Відірваний» («Аторванний»), в першій частині досить зворушливо (важко цей термін в даному випадку без жадної іронії), дещо ніби в старозиничній манірі Марка Вовчка чи Гаври Барвінок, розповідав про перше кохання українського хлопця-самоука, малюючи при цій нагоді український хуторянський побут та залюбки креслячи полтавські пишні кравиди. Релікві дівчих осіб, оскільки вони належали до українського «фольклору» Даниленко досить вільно подавав в українській мові. Друга частина «Відіраного» відбувається на Зеленому кліні, де його герой був примушений відбувати військову службу. Цій частині вже цілковито бракує українського забарвлення. В кожному випадку, порівнюючи ці два твори, можемо спостерегти певну, хоч і не зовсім рішучу еволюцію в трактуванні національного українського моменту. У першій творі маємо справу з великими дозами української етнографії і ані грану свідомості, в другому — принаймні вже кристалізується думка щодо господарського самовизначення України. Серед численних московсько-українських (московських по мові, українських за сюжетом) літературних творів ріжних Форш, Серафимовичів, Крептюкових і ин. твори Даниленка визначають браком україножерства, цієї основної риси творчості всієї плеяди Форш та Крептюкових.

У березневій зшиті «Slovanského přehledu» вміщений начерк «Пововниці української літератури», що викликав надзвичайне обурення і українського громадянства (хоч воно з літературою нічого спільного ніколи не мало, зокрема на еміграції — щорічних «шевченківських свят» на це не вистане) і цілого гурту «покривджених» авторів: та як же можна було не згадати наших заслужених та високошанованих?...

На жаль, начерк торкається лише пововниці (не лише *часово* але *головне дугово*) літератури. Отже, яка рація згадувати шановні імена Карпенка-Карого, Панаса Мирного і (навіть!) Миколи Вороного (хоч йому то українська сучасна література завдячує більше ніж кому іншому з старої генерації?). А потім, коли за *браком місця* не можна було згадати навіть про безсумнівно яскравих з мистецького боку Василя Хмелюка, Лавра Мирнолюка, В. Бобинського, М. Гриви, Софронова, М. Чирького й ин., то що залишалось?

У перекладі на чеську мову в певні другорядки прогріхи — Олександра Кошиленка зроблено письменницю Кошиленкову, Галина Журба (псевдонім) перетворена на Журбову. Юрій Косач, в наслідок пропуску дальшого рядку несподівано став автором, зовсім чужої йому духом, чужої драми etc.

Зрештою покривдженому авторіві пощастило повернути собі авторські права на відчужену йому песу і таким робом істина отримала перемогу над фальшем.

Трохи складніше стоїть справа з Олександром Кошиленковим, якій мабуть нелегко стати напово чоловіком з жінки. Хірургія (принаймні в сучасному її стані) нічого тут не вдіє.

* * *

В останній, XLVI, книзі паризьких «Савреміонних Записок» уміщено «Денник сільської вчительки» Шклявкої, сибірячки, що в р. 1915—16 була сільською навчителькою у селі Краснім, Іманського повіту Приморської області (Зелений Кліш). У селі Краснім жили самі українці, Шклява ж до того школи майже не чула навіть української мови; коли ж їй довелося що дня, зустрічаючи селян, чи працюючи з сільською дітворою весь час чути лише українську мову, то спочатку їй ця мова здавалася такою смішною, що їй тяжко було стримувати сміх.

Цікаво описує вона свій перший виклад у школі (цікаво не само по собі, а тому, що в російській літературі ми вперше зустрічаємо признання, що українська дітвора не розуміє московської мови та учителів-москалів; адже ж мірияди Бобинських і Добчинських з ріжних «русских обществ» на всі боки розпинаються проти «штучної» української мови, «вигаданої в Берліні», як всі ці напівшановні добродії безнастанно твердять).

Отже, доки Шклява показувала дітям малюнки, справа йшла гладко, діти жваво гомоніли на своїй рідній мові, аж нарешті «маленький кумед-

вий хапчесько Федір, показуючи на ласочку сказав: «Це — кіт». Я здивувалася і сказала, що це ласочка, а кіт — ось він. Витягла кіта й показую, показивши що він величезний і живе в морі. На обличчі Федіра відбилася веселисть. По викладі я випадково довідалася, що «кіт» значить «кот». Виходить, що я показала замість кішки — кіта». Трохи згодом Шкляєва почала читати оповідання Маміна-Сибірика «Приймаш» (Приймак): «спочатку усі сиділи чомпо, але згодом почали ворухити ногами, а Федір навіть підвівся й пройшовся на коритар, грюкаючи своїми величезними чобітками. Я бачу, що читання має втомлює й мало зрозуміле. Діти не встані далі слухати. Проминваючи описи, я вкоротила оповідання, закінчила його нарешті, закрала книжку й запитую: «Кто поняв, о чьом здесь написано?» Усі мовчать. «Ти, Нікіфор, поняв?» Той сидів, підперши круглі щокі п'ястками, не відриваючи від мене сірих очей. «Ні» — спокійно відповів він. Я Федіра, — нічого не зрозумів. Тут бачу двох піднесло руки — раніше ходили до школи, вони врятували мене: «Трохи повали, як дід птицю годував» (стор. 187—188).

М. Мухин.

Україна в чужоземних енциклопедіях по- военної доби.

Winkler Prins, Geillustreerde Encyklopaedic. Dertiende Deel, «Norwegen-Portugal», Amsterdam, 1921. Стор. 77—79. «Oekraïne (beter Oekraïna)» — під таким гаслом знаходимо у тринадцятому томі нової голландської енциклопедії Вінклер Прінса статтю про Україну. У шостім томі її є стаття про Драгоманова, у восьм'ятому — про Франка, у десятому — під невідповідним гаслом Klein-Russen є коротесенький нарис історії нової української літератури, де згадують Котляревського, Квітку, Гребінку, Куліша, Шевченка, заборону українського друкованого слова російськими вандалами р. 1876..., в інших томах знаходимо статті про Костомарова, Котляревського, Куліша, про Шевченка, про Мазепу, з портретом праці Норбліна.

Salmonsens Konversations Leksikon. Bind XXIV. Kobenhavn MCMXXVIII. Стор. 204 — у 24-ім томі, данської енциклопедії Сальмонсена знаходимо статтю про Україну, написану на підставі єдиного джерела — виданої Цесусом року 1926 брошури «Handbook of concise informations on Ukraine and Ukrainian students (Prag, 1926)», назва якої подана наприкінці статті. Автор статті — Ганс Бюсен. У шостім томі є стаття про Драгоманова, у десятому про Костомарова та Котляревського, у дванадцятім про Мазепу, у тринадцятім — про Київ, в якій переповідається історія столиці України до р. 1919, у вісімнадцятім — про Одесу, де рівнож охоплена доля цього міста в роки революції, у двадцятім — про Шевченка, підписана Г. Кроном, магістром мистецтв (H. Stone), тут же під гаслом Russland sprog (Російська мова) знаходимо короткий начерк історії української мови.

Nordisk Familjebok. Encyklopedi och Konversationslexikon. Elfte Bandet, Stockholm, 1929. Стор. 667 — в одинадцятім томі шведської енциклопедії є більша стаття про Київ, в тексті якої знаходимо заповідження у дальших томах цієї ще не закінченої енциклопедії уміщення статті про Україну. Автор статті про Київ А. de Roubetz, лектор вищої стокгольмської торговельної школи. У сем'ятому є стаття про Франка (з портретом), написана професором Коленазького університету А. Карльреном, у четвертій томі — стаття про Богдана Хмельницького, у десятому — стаття про М. Грушевського, в одинадцятім — про Костомарова й Котляревського, у дванадцятім — про Куліша. Статті про цих чотирьох українських діячів написав А. Almhult. У тринадцятім — стаття капітана F. Wernstedt'a про Мазепу.

Révai Nagy Lexikona az ismeretek Enciklopédiája. XVIII. Kötet, Budapest, 1925. Стор. 613—614 — у вісімнадцятім томі мадярської великої енциклопедії Ревая є стаття про Україну, у шістнадцятій — про Шевченка, у восьм'ятому — про Франка, надзвичайно коротка — 8 рядків лише. Загалом кажучи у сучасних скандинавських чи голандській енциклопедії присвячують українським справам значно більше уваги, ніж це зроблено редакцією мадярської

енциклопедії — голландська енциклопедія містить довшу статтю про Франка з докладною бібліографією, шведська енциклопедія теж містить більшу статтю з портретом Франка, єспанська енциклопедія Еспаса-Кальє теж не відстає від них і містить про Франка статтю з головними рисами біографії та творчості Франка, хоч Мадрид, Амстердам та Стокгольм порівнюють значно більше віддані від Львова, аніж Будапешт.

Színészeti Lexikon, Red. Antal Nemeth, Vidav. Gyösb Andor Kiadása, Budapest, 1930, t. 2. Стор. 1041—1043; *Ukrán színészet*. Натомість у мадзьській театральній енциклопедії знаходимо докладну статтю про український театр, з під пера професора Шандора Бонкало.

Irodalom Lexikon, Red. Benedek Marcel, Vidav. Gyösb Andor Kiadása, Budapest, 1927. Стор. 1168—1170; *Ukrán Irodalom*. Так само і в літературній мадзьській енциклопедії знаходимо загальний начерк історії української літератури, як рівно ж коротші статті про Шевченка, Франка, Куліша — все за підписом Шандора Бонкало. В загальному нарисі української літератури на жаль трапилося кілька помилок: рік народження Ольги Кобилянської подано занадто ранній — 1853 (помилка на 10 років), що зрештою могло трапитися й у наслідок інтервенції т. зв. друкарського чортика. Натомість поважнішою помилкою треба вважати те, що проф. Бонкало поспішив подати й дату смерті ще й по нині живої письменниці буковинської: на погляд проф. Бонкало Кобилянська вмерла року 1918-го. Так само зайшла помилка й щодо імені Яцкова, якого на погляд решти літературних критиків досі звали Михайлом. Проф. Бонкало рішуче з цим не погоджується й перехрещує Яцкова на Остана.

The World Book. Organized knowledge in story and picture. Editor-in-chief M. V. O'Shea, University of Wisconsin, Chicago, 1920. W. F. Quarrie and Comp. In ten volumes. В десятому томі цієї популярної американської енциклопедії є невелика стаття про Україну, що розпочинається порівнянням площі України з площею кількох сумежних з Чикаго американських штатів. Далі не дуже вдало виводиться повстання України до нового самостійного життя з декрету большевицького совнаркому про «самоозначення аж до вілювремлення», по цій невдалій інтродукції йде на загал вірний переказ подій 1918—1920 років на Україні.

Hustrowana Encyklopedja Trzaski, Ewerta i Michalskiego. T. V. Warszawa (1928). Стор. 667—668 *Ukraina*, 668—670 *Ukrainška literatura*. T. IV. Стор. 989 *Rusini*, 989—990 *Ruskie pisemnictwo*. У п'ятому томі короткої польської енциклопедії Тшаскі, Еверта, Михальського є стаття про Україну, друга — про українську літературу від Котляревського, в якій є кілька другорядних lapsusів. Так, напр., Метлинський примхом складачів перекучений на Мельтицького, з Думітрашка зроблено Димітрашка, зазначається також, як визначний лірик Володимир Маслач, проти прізвища якого поставлена ще й таємнича дата — 1886. Невелика розміром стаття про українську літературу в цій на загал невеликій енциклопедії, але коли порівняти її розмір з розміром статті про літературу польської союзиці — Румунії, однієї з напів-великих держав поверсальської Європи, то всеж вона займає місця в чотири рази більше, ніж стаття про літературу румунську. Про стару українську літературу енциклопедія Тшаскі трактує у четвертій томі під невинною назвою «Руске пісемніцтво», там же поруч можете знайти й статтю під ідиличною назвою «Русіні».

Минулого разу (див. «Студ. Вісник», 1930, Листопад-Грудень) брак місця не дозволив нам докладніше спинитися над українською в новій вєлєтєвській єспанській енциклопедії Еспаса-Кальє. У тридцятьтретьому томі її є стаття про Мазєцу, з малюнком Шассєріо. В інших томах є статті про Драгоманова, Мігуєля Грушевського, Костомарова й ин.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΑΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ.

У десятій томі нової великої грецької енциклопедії, що вийшов в Аєнах р. 1930, вміщена стаття про Україну під гаслом *Οὐκραίνα* присвячена історії України та історії української літератури. У цьому же томі знаходимо біографію Симона Пєлєурі (з портретом).

КОРПОРАЦІЙНА ТРИБУНА.

СТОРИНКА СТУДЕНСЬКО-КОРПОРАЦІЙНОЇ ДУМКИ.

Редагує У. Ст. Корпорація «Чорноморе» — Данціг.

Ч. 1.

Червень.

1931.

Зміст: Замієць вступної статті — В. О. — Ю. Воробчевич: Завдання українських корпорацій. — Змієць корпорації — V. W. — Від редакції.

ЗАМІСЦЬ ВСТУПНОЇ СТАТТІ.

Зріст і розвій українського студентсько-корпораційного руху висуває віддавна потребу створення органу, який охоплював би його прояви, служив для виміни думок та давав напрямні і вказівки тієї всебічної праці, що положена в основу модерної, згідно відновленої форми організації українського студентства повсюдної доби — *корпорації*. Бо не можна вже нині заперечити, що корпораційна ідея видигнена сім літ тому основниками першої К. «Чорноморе» — Данціг, як також і послідовна розбудова корпораційного життя, на протязі відносно короткого часу набрала реальне-оформлення і зростає чимраз більше в силу; корпораційний рух зацікавлює собою щораз то дальші кола нашого студентства.

Від ряду літ повстають нові українські студентські корпорації більш або менше подібні до себе своєю структурою, з питомими собі, відповідно до місця й обставин, звичаями. Здебільш існує між ними досить слабкий зв'язок, бо крім Союзу Братніх К. К. «Чорноморе», інші корпорації не знайшли ще між собою «modus vivendi». Доводиться ще ствердити, що популяризація і знання основ корпораційної ідеї не стоять на належній висоті. В шуканню доріг затрачується мимоволі або прямо й нехтується головні основи, корпорації. На будуче може це звести в нас корпораційну ідею в нівець з великою шкодою для справи.

Зарадити цьому старалась вже від самих початків свого існування К. «Чорноморе» — Данціг, пропагандуючи корпораційну ідею в нашому студентстві м. п. видавання журналу «Чорноморе». Три перші числа, видані на цикло-стилю, починаючи з р. 1925, старалась вона заступити періодичним журналом, якого два дальші числа, вже як журнал братніх К. К. «Чорноморе» вийшли друком у грудні 1928 і в люті 1929. Дальшу появу припинила польська поліція, конфіскуючи весь матеріал і наклад, що принесло «Чорноморею» величезну моральну й матеріальну втрату. З того часу як досі українські корпорації не мали органу присвяченого їхнім справам. Союз К. К. «Чорноморе» не міг на жаль відновити своєї видавничої діяльності; ця справа не лежала в його фізичній змозі і лише тепер, завдяки Управі Цесус-а і редакції «Студ. Вісника» може його повести далі. Правда, не у повній формі, як хотілося б, бо тих кілька сторінок, як і окремі статті час до часу поміщували у пресі, головню у «Студ. Віснику» а останніми часами у «Студ. Шлиху» далеко не вповнюють тої прогалини. Вважаємо це явище переходним до часу, коли можна буде видавати окремий корпораційний журнал. Віримо одначе, що і тих кілька сторінок розбудять нашу активність. Закликаємо до як найактивнішої співпраці всі наші Корпорації, головню старші, та їх Батьків («Стару Хату»). Сподіваємося, що в кожній українській Корпорації знайдеться кілька свіжих, цікавих думок, котрими схочуть вони поділитися з загалом.

Надавати корпораційному життю ідейне оформлення, будувати і продовжувати трітку традицію нашого студентського життя — завдання цих сторінок. У п'ятому періоді нашої історії — в будіванню нашої державности — український студент мусить найти певну дорогу, яка навчить його бути активним і дисциплінованим громадянином.

В. О. — К! «Ч.» Д.

Юліян Воробчевич.

К! «Чорноморе» — Данціг.

ЗАВДАННЯ УКРАЇНСЬКИХ КОРПОРАЦІЙ.

Корпорація — як організаційна форма студентства — збуджує що раз більше зацікавлення серед української студентської молоді, ця форма, можна

сказати, стала «модерною». Студентство — головню молодше, виявляє незвичайний інтерес до корпорацій та береться за їх організацію не маючи належного досвіду, часто хвибно розуміючи корпораційну ідею, внаслідок чого сама корпорація в їх руках тратить свій зміст.

Щоби оминати зайвого витрачування енергії на шукання доріг та способів організування корпорацій, обовязком існуючих вже українських корпорацій, що мають за собою вироблену схему, організаційний досвід та традицію — в спрямувати природній організаційний розгін у доцільному напрямі.

Ідучи за цю думкою, хочу подати декілька зауважень про напрями та завдання українських корпорацій, які треба брати під розвагу при поширванні корпораційної ідеї.

Найперше треба викоринити загальне в нас помилкову уяву, мовляв корпорація це організації розривкові, створені на те, щоби студент, користуючись «libertas academica» міг у гурті «однодумців» виявити як найбільше молодечої бравури та виладувати свою молодечу енергію на гульню, шіатику і т. п. На це може дозволити собі тільки та молодь, котра не бачить перед собою кращих цілей.

Завдання українських студенських корпорацій, опертих на доцільний організаційний формі*), що примінені до наших сучасних вимог, такі:

Зактивізувати загаль студентства та заповнити йому вільний від студій час передвишколом та підготовкою до громадської праці. Українські корпорації — якщо мають виконати належно свої завдання — мусять видати зі себе громадян з виробленим державницьким поглядом та з глибоко вкориненим почуттям особистості та національної чести, громадин всесторонньо обізнаних із суспільними, політичними та господарськими проблемами нації, а найважливіше: *одиниць з ініціативою та практичними організаційними здібностями*. Корпораційна ієрархія і дисципліна має на меті викоринити у членів корпорації за час їх новитства ряд питомих нам відемних рис, що так відрізняють нас від Заходу, як: неточність, змінливість поглядів, брак однозгідності і рішучості у публичних виступах, непризнавання авторитету других, непослідовність та брак витривалості у доведенні підпринятої справи до кінця, незаховування тайни, несолідність у додержуванні зобовязань і т. д.

Не менш важним також завданням наших корпорацій є плекати товарищівість, солідарність, здоровий дотеп, привчити молодь дбати про добрий зверхній вигляд та шляхом ширших товарищеских звязків виробити у своїх членів товарищівість і певність та здібність застосуватись до обставин. Це останнє незвичайно важне тому, що наша молодь здебільша ряд літ перебуває поза родинним домом, у котрому набувається цього товарищеского виховання, або таки з самого дому цього знання вивести не може.

Всестороннє плекання спорту, головню шерму, як основи здоровля і життєздатности кожної культурної нації, мусить стати виявом бадьорости та життєрадістности українського корпоранта.

Поза вище згаданими загальними виховними завданнями підбирає собі кожна корпорація один, або й більше окремих ресортів праці з обсягу студенського чи загальноосупільного, але не *політично-партійного*, життя, залежно від складу і замилування свіх членів. Цю працю веде корпорація послідовно обтяжуючи рівномірно кожного свого члена після наміченого на довший час наперед пляну. Тим способом члени по скінченню своїх студій виходять із корпорації підготовленими до майбутньої здорової громадської діяльности.

Відношення поодиноких корпорацій між собою з невідбінними від себе ідеологічними напрямними — дружнє, оперте на взаїмній пошані і співпраці та чесній ривалізації, але ривалізації праці, і досягнень, ніколи на взаїмного побороування та очернювання. Взаїмна пошана до всього позитивного — це оша з рис дійсно корпораційного життя.

Дуже важку роль у розвитку корпорацій відіграє рівномірний прирост і добір членів та вмїде вступнє вишколення. Практика виказує, що гімназійні абсолютенти — головню останніх років — виховані у психові пригноблення та

*) Влизчі дані про організаційну схему корпорації див. «Студ. Шлях» — Львів, однодівка за березень 1931.

обмеження індивідуальної й національної думки — виказують дуже слабе організаційне вироблення так, що їх вишкіл треба починати від елементарних аспектів організованого життя.

Важку роль у корпоративному русі відігравали і відіграватимуть одиниці, що вийшли з гімназій з почуттям активності, як напр., пластуни, організатора і провідники гімназійних гуртків, хорів, оркестр, спортивних секцій, кооператив і т. ин.

Корпорації мусять також мати тісний зв'язок із старшим громадянством через своїх старших, почесних членів та батьків корпорації, духовний провід яких і традиція діяльності в корпорації надають організації авторитету як в очах її дослугу так і в посторонніх людей.

Цих кілька загальних думок подаю під розвагу тим, що цікавляться українським корпоративним рухом.

ЗМИСЛ КОРПОРАЦІЇ.

Питання про змісл скорпорованого студентства вже досить часто ставились. Хоч правда не завше, як належалося. Завдання, що їх ставить собі корпоративне студентство і засоби до їх виконання не треба оцінювати тільки розумом, їх треба відчутти серцем, інтуїтивно; тому кожде становище до цих завдань — свого роду визнання віри. Але якщо хочеться вдихнути в ці речі живого духа, треба їх не устами тільки визнавати, вони мусять перетворитися в чин.

Корпорація не в річю в собі — вона є засобом до більших, до вищих цілей. В завзятій боротьбі навколо — індивідуалізм і соціалізм. Сюди й туди хитаються думки й ідеї. Компроміс здається найбільшою мудрістю нашого часу. Взаємно змагаються одиниця і маса; ідеалізм і матеріалізм є їх ознаками. Істота корпорації в тім, щоби виховати людей котрі б не згубилися в цьому вірі.

Боротьба світоглядів вимагає особистостей. Ми потребуємо одначе нині не людей безмежного індивідуалізму; що нам тепер треба, — це людей, котрі зможуть бути провідниками; людей, що не збільшуватимуть напруження між одиницею і масою, але таких, що зможуть із тих протилежностей створити нову, вищу форму. Не класа, не каста повинна бути вираженістю цього нового — але *спільнота*.

Цим плеканням спільноти не хочемо згладити природної диференціації одиниць, ми хочемо їх уформувати, ми хочемо кожному вказати його місце, де він з захопленням і з радістю буде творчим чинником. Тільки диференціація творить життя; одноманітність, однаковість — це смерть.

Провідник, одначе, в тій праці мусять вимагати від себе більше, як від того, кого він веде. Тільки чин і приготвлення можуть зробити його гідним провідництва. Він мусять стояти в небезпеці в першій лінії. На це здібний тільки той, для кого ідея щось більше, як матерія. Тільки той може бути провідником, хто може дотримати, що обіцяв. Але тільки суцїлі мужі мають вірагу обіцяти не більше, як можуть дотримати; і тільки суцїлі мужі можуть вести.

Чи ми маємо віру, що ми в нашій корпорації виховаємо людей, котрі в своїй волі зможуть бути такими? Чи маємо віру, що з нашої корпорації вийдуть в будучину люди, що дослугуть до тих завдань?

Що значить корпорація? Корпорація — це тіло, це живий організм в котрому кожда клітина приведена до найінтенсивнішої діяльності, а мимо того стоїть в службі цілому. Це значить, що член цього цілого свідомо підпорядкований прововоді в переконанню, що він вільний — коли добровільно підлягає спільним завданням і— невільний, коли він це приймає, як примус. Це значить, що кожний окремий член приведений до найвищої особистої завершености, мимо того буде вихований у службі спільному.

Тільки в тісному колі зможуть виявитися духові вартости одиниці, тільки в гартуючій роботі зможуть вони вишліфоватися — стати блискучими діамантами. А в свій час вони виростуть понад це тісне коло для більших і ширших завдань.

Ми свідомо обмежуємо свій світ. Не для монашеської замкнености, але для серйозної роботи, що не нищить радощів молодечого чину. В цьому замк-

неомому світі повинен чоловік виховати в собі ті якості, котрі, як стиглий овоч, зможе пізніше подати загалу. Тільки тоді, коли ми в тісному колі, при маленькій роботі, навчимося себе самого перемагати, навчимося матерію підпорядковувати ідеї і себе самого приносити в жертву цій ідеї. Тільки тоді зможемо ми з метою боротися, щоби її духово перемогти, щоби її вести.

Коли цей дух вказує дорогу нашим чинам, коли форма є тільки зовнішнім відбитком матеріальних річей, на котру ми не наліплюємо логів, то віримо, що той духовний зміст, зміст нашої корпорації належить не тільки сучасності, але ще більше прийдешності, котра вимагатиме від нас того, що ми їй добровільно дамо: мужів і провідників. Ми віримо також в будучність самої корпорації — бо ми віримо в прийдешню перемогу духа, котрого ми є в борцями, над матерією. Ми віримо в те, бо ми хочемо бути не тільки провідниками але також слугами («Хто між вами найбільший — най буде всім слугою»). Ми віримо в те, бо наша вітчизна потребує мужів, котрі зможуть бути їй провідниками до кращої прийдешності. Ми віримо в те, бо ми навчені найперше і завше виконувати наші обовязки і повинности; бо ми навчені цього в праці.

Але все це тоді — коли ми дійсно корпоранти!

V. W. — K! «Ч.» Д

ВІД РЕДАКЦІЇ.

«Корпоративна Трибуна» як сталий додаток при «Студенському Віснику» появлятиметься в обемі 5—6 сторінок у кожному числі. Додаток цей присвячений тільки статтям на корпоративній темі. Звідомення з діяльності і т. п. будуть і надалі міститися в огляді життя українського студентства.

Всі матеріали для «Корп. Трибуни», як теж запити і побажання просимо висилати на адресу: U. St.-Verbindung «Tschernomore» Danzig — Lfg. Technische Hochschule.

П Л А С Т О В А Т Р И Б У Н А .

Ч. 3.

Видав команда СУПЕ.

Травень 1931 р.

Редагує М. Бажанський, прес. реф.

Михайло Вірлиний.

В день св. Юрія, лицаря невмірущої ідеї.

Культ Юрія прийняло лицарство, козацтво та пластуни усього світа.

«Коли нині ми святкуємо роковини того героїського юнака, що не заввався кинути в очі «рівному богам» цезареві відважні слова: «немає правди у вас» — то робимо це тому, що знаємо, що той юнак це символ саме тої невмірущої правди, непохитної віри й незрівняної відваги.

І ми віримо, що переможе правда, не та писана тиранськими законами й трактатами, а та, що вимірює свою справедливість грізну й немилучу, мимо всіх людських замислів, судів і кар.

...Юрій родився в місті Каппадокії в Малій Азії, де й жив у своїх багатих родичів. Ще в своїй молодості став прихильником Христової науки, якій торував шлях між римськими жовнірами. Тому, що був багатий, міг сам собі справити військовий виряд; служив у римському війську при кінноті. Сам владчався великою чеснотою та лицарськими прикметами... Та за ширення Христової ідеї жорстокий Діоклещіан наказав його замучити... І так в. У. (нового стилю) 303 р. по Хр. в муках скінчив він своє молоде життя. Все покинув задля одного ідеалу, за який він довго боровся. Він гартував свій дух, кинув давні поганські звичаї, поборов нашім поган патріциїв та лишив земне щастя. Церква зачислює його до святих.

Яке велике значіння для нового постану мала мученицька смерть Юрія, догадує нам те, що середньовічне лицарство пішло його слідами, а ім'я Юрій стало його патроном. Як вже згадано, лицарство продовжувало культ св.

Юрія. Ще за старинних часів кіннота відіграла велику роль при всяких воєнних наступах. *Eques Romanus* — це магічне слово наводило страх серед противників. Як бачимо, слово лицар було зв'язане з конем. Нпр. нім. Ritter, фр. chevalier, італ. cavaliere — значить їздець на коні. Відмінною є англійська назва knight (чит. найт), яка очевидно походить від німецького Knecht, — що значить — вірно служити Батьківщині.

І так з поширенням і могутнім розвитком християнства лицарство формується в так звані ордени. Християнський ідеал лицаря підніс високо релігійний та шляхетний дух. Характер лицаря визначався тим, що він не посмів ужити свого меча в інших випадках, як лише в обороні Христової віри, слабих та покривджених. Він не робив ніколи зла, шанував свою матір, не понижав взагалі жінок, не кривдив їх, хоч навіть тоді, коли мав сказати правду, яка б принесла біль чи пониження для них. Не впадав ніколи в крайність, був паном своїх пристрастей і пожадань, а замість слів творив діла.

Кожний, що хотів стати членом лицарського ордену, мусів перейти школу шляхетного духа та військового вишколу. До ордену мали право вступити юнаки від 15. року життя до 21. р. Вони перебували під пильним доглядом своїх старших провідників, з котрими ходили на полювання й носили за ними зброю. Їх обов'язком було в критичний мент небезпеки для пана стати йому в пригоді. Коли юнак перейшов цей ступінь приготувань, вступаючи в 21. весну життя, брав дозвіл від свого суверена на лицарське посвячення зване «пасовання на лицаря».

Пасовання відбувалося в той спосіб: юнак перед призначенням днем пасовання йшов до церкви й там на молитві перебував цілу ніч. Рано приходив до нього його суверен в супроводі лицарів, їх жінок, слуг та гостей і приносив йому щит, зброю та лицарське убрання. Пан вдаряв його тричі по плечах мечем, на знак, що від цієї хвилини він стає лицарем, має право сам видавати поєдинки, ходити на полювання й т. д. Такий обряд кінчався турнірами на великій арені.

Значіння лицарства зросло із завоювання турками св. Землі. Вони лицарі святі місця, від паломників брали гроші за відвідування їх, а згодом заборонили християнам доступ до св. Гробу. В обороні християн і св. місць виправлялося лицарство на Турків в т. зв. «Хрестоносні походи».

З полекшами, які дістали християне Палестини, лицарство починає підупадати, а за якийсь час перетворилося в суспільну верству, звану шляхтою, а із занепадом феодального устрою занепадає й саме лицарство. *Занепад так шляхетного ордену, яким було лицарство, дався глибоко відчутти в суспільній моралі... Знав занепадало насильство, неморальність та безчесність... Та є надія, що так великі думки лицарства вернуться знов до душ, але вже до новітнього лицарства... Пластуніє.*

В нас ідею лицарства переняло козацтво, що таксамо вельчало своїм патроном св. Юрія.

Значіння культу Юрія мало великий вплив на історію морального поступу, бо відроджене пластоє братерство цілого світу прийняло його за свого патрона.

Наш укр. Пласт. Улад приймаючи ідею міжнароднього Скаутінгу визнав тим самим за патрона св. Юрія, якого день мученицької смерті величає щороку 6. травня. В цей день як подібно пластуні цілого світа уладжують святочні сходи, вистави, стрічі, палять ватри, провадять гутірки й міняються між собою побажаннями.

Ми, укр. пластуні, величаємо це свято не тільки тому, щоб прославити ідею міжнароднього скаутінгу, а що б це свято в ім'я патрона численного пластового лицарства, прославленого укр. народом в піснях, легендах, зв'язати з нашою традицією й тим самим злучити з гарячою любов'ю до України та змаганням до щастя й слави.

Прага, квітень, 1931. р.

«Скоб.»

Пісня водних пластунів.

(Складена для учасників Jamboree 1931).

Співати на мотив:

«Гей, не дивуйтеся, добрії люде,
«Що на Україні повстало!..».

Гей, «Чорноморці!» Як Запорозжці
Кохали у легкий байдак, —
Сідаймо в човни, за весла довгі,
Слідом хоробрим вояк!

Линуть на зустріч землі шовкові,
Ріже їх гострий чардак.
В грудях, що повні подигу моря
Будиться предок — козак!

Відблиски гострі спляють нам очі,
Сонце золотить тіла,
В м'язах ми чуєм сили розкоші,
Сміх полонив нам уста!..

Горбляться ваги... нас зобов'язує
Ця жартовлива борня.
Та, як один, ми всі пам'ятаєм,
Що в нас є друга мета:

Так як ми зараз є соняшний простір
Весело й гордо пливем,
Так ми до неї рішуче, просто
Та непохитно ідем.

Краща за велич княжучою моря,
Вабить невинно вперед, —
Радо для неї все переборем,
Злобу й ворожості лед!

Гей, Чорноморці!» Як Запорозжцям
Не страшні буря, ні шквал, —
Так не пригасить лиха негода
Наш молодечий запал!

Весняний пластовий мотив.

Тепло промінням розлилося
Й зродився в нім весняний спів,
Й безкрая радість понеслася
У шумі танучих снігів.

У шумі вод весняних кличе
В простори молодість сама,
І чисте щось думки колише,
Й далеко котиться луна.

Пластун, пластунко! — Ций жадібно
Кришталю повітря й дух землі;
Бадьоро, голосно та вільно
Нехай брешуть твої пісні!

Наповнюй серце й розум зором
Та слухом пильним пластуна,
Який з побожністю й любовою
Природи слугує слова!

Відчуй величний гомін сосен,
Струмкову ласку й грім каскад,
В загадці світа безконечній
Затям гармонію та лад. —

Єство твоє пройметься роєм
Новим поглядом, ясним думок,
І в дійсність ти вертай з спокоєм
До праці, змагань і турбот.

С. Л.

Заклик.

Невиносимі умови примусили наших братів кидати рідний шмат землі та йти світ за очі шукати щастя... за морем в Америці — вже підростає третє покоління, яке не бачило України та може не таким ритмом ворухатися його серця, не такі пориви і бажання хвилюють його душі, як тих, що бачуть те лихо і горе, що нам завдав відвічний наш ворог. Щоби зарадити цьому редакція «П. Т.» подає отсим ініціативу завести особисте листування з українською пластовою молоддю в Америці і примусити її ген за океаном жити нашими ідеалами і тим самим створити традицію, що немов ниткою вяже всіх — об'єднати їх з нами стремлінням до незалежності Рідного Краю.

З цього приводу ред. «П. Т.» кличе всіх, що розуміють вагу справи, і бажали б листуватися подати свою адресу до редакції. Метою листування є поширення пластового руху в Америці.

В. КАРХУТ. ЗА ПОКЛИКОМ МАНДРІВКИ.

Закутки наших земель зарояться незабаром від мандрівних пластунів. Переходимуть вони невеличкими карними гуртками крізь наші оселі з бадьорим усміхом на ликах і звичною піснею на устах, а їм усміхатимуться

труднощі мандрівки і небесна блакить, що на обрії зливається з синявою далечини.

Вітатимуть їх і старі і малеча зичливим усміхом і кожний теплим поглядом спогляне на тих, що виріклися сумирного дозвілля у родиннім закутку та вирушили у мандрівку, не раз голодну і холодну, прану дощами, сушену вітрами.

Кожний з тих мандрівників пройшов сувору пластову школу, здобув життєвий досвід, усім їм стало тісно, і ось пішли вони за покликом мішлявої пригоди, гнані сирагою пізнання Рідної Землі та її піднесення. Відгукнувся в них той поклик, що дав білій расі поширення і міць володіння.

Літні пластовські табори.

На шляху перед ними слатимуться міста, містечка, села і присілки. Курні, занепаді в землю старі хатини і виснажені злиднями і непосильною працею мешканці тих хатин. І зустрінуться з слідами живлових повеней...

І прохідитимуть повз сільські кооперативи, читальні та вступають до них на хвилину.

І вслухатимуться в ритм праці з аціпленими зубами, праці тих, що по них проїхалося колесо історії.

На постоях стануть вони закидом, перед очима лежнів — вони: дужі, осмалені сонцем, уосіблення чину і підприємливости.

А коли відійдуть, остане по них спомин — та бадьоріти буде вірою кращого сподівання серце тих, що повз них перейшли пластуни.

А вони задивлені у ясну мету, що додає їм сил і охоти витривати, що наливає їхні мязи залізом, а серця крицею — підуть далі туди, куди веде імператив чину — за покликом буйної мандрівки, на зустріч дальшому вишколові.

НАЙВИЩА МЕТА! НАЙБЛИЗЧА ЦІЛЬ!

День за днем наближує нас до великого свята, на яким ми маємо і мусимо виступати. На нім покажемо наш 20-літній пластовий здобуток. Ужіймо ще тих кілька хвилин і працюймо, приготовляймося, щоб на Всесловянським

Джемборі в чеській Празі заманіфестувати Україну. Це буде і нашим ювілеєм, ювілеєм 20-літнього існування Укр. Пласт. Уладу.

Киньмося до тихої, мураліної праці, щоби гідно показатися перед чужинцями. Хай побачуть наші карні ряди, де панує мораль порядку. Хай переконуються наочно, що недалекий той час, коли засяє сонце над 40-мільйонним народом і його країною...

Можемо бути певні, що вистроєні у все необхідне, Укр. Пластуни, із зразковим ладом, імпрозантною карністю і любов'ю до всього рідного прийдуть і мов на поклик дзвонів показати своїм і чужим, що дійсно у пластових рядах росте нова генерація, генерація чисту, кузня тарту і віри у свої сили.

Пед.

УКРАЇНЬСЬКА ФЛЬОТА.

Що року уладжував Десятий Курінь Старших Пластунів «Чорноморці» у Монастирці над Дністром водний табір, до якого з усіх усюдів зліталися

Обід у пл. таборі, Туранська Ремета.

Збори до прощальної ватри

Пластуни таборувати. Один з таких таборів бачимо на залучених світлинах. Він був третім з ряду у році 1930, в місяці липні. Командантом табору був ст. пл. Яро Гладкий, лікарем табору Др. Могильницький. Учасників було 60.

Таборня мають дуже велике значіння у пласт. вихованні. Тут кожний з учасників сам здійснює свої задуми і пригтовляється до видатної суспільної праці. Табор це школа духа, яка робить характер пластуна непохитним, твердим-наче криця.

Пригляньмося цим світлинам! Скільки наряд з поміж них пластунів дістане карних працівників, завзятих і вірних оборонців та творчих будівничих! Їх лицарський дух, досвід провідників займе всі відповідні станиці Укр. Держави. Ми можемо величатися їхніми здобутками — таборами і взажаймо їх всенародною цінністю.

ТИМ, ЩО ВІД НАС ВІДИШЛИ. († СТЕПАН ОХРИМОВИЧ).

Такий вже невмолимий закон природи, що забірає жертви ті, яким саід радіти життю і стати надією народу. Тим прикріше це тепер, коли треба не одиниць а тисяч рук для великого діла. Хиерна доля вирвала нам 10 Квітня цього року в Завадові біля Стрия бл. пам. асб. фід. Степана Охримовича.

Небіжчик був визначним пластуном. Був також головою «Укр. Студ. Тов. у Стрию», брав діяльну участь в організуванні Укр. Університету у Львові, працював у Соколі, по читальнях і взагалі у всіх культурно-освітніх установах. Визначався небуденним талантом, писав у «Молодім Життві», «Лит. Наук. Вістнику», «Студ. Шляху» та ин.

За свою відданість справі сидів не раз у тюрмі. І рік 1931, застав його в тюрмі, яка знищила його слабе здоровля, а згодом спричинила передчасну смерть.

Бд. пам. Ст. Охримович це тип людини, яка не уникала ніякої суспільної праці. Його одним кінцем була праця. Хоч висотувала вона всю енергію проте він не піддався до останньої хвили. І мимо сумного стану здоровля, великої кількості праці по українських студентських та громадських організаціях, він не завагався взяти на себе новий обов'язок далеко тяжчий і відповідальніший, духовний провід молоді, яка забажала виховуватись пластовим лицарським законом.

І на превелике диво, він з цього важкого завдання успішно виявлявся... Заохотив молодий гурт побликом мандрівки, надхнув його вірою у власні сили і разом з ним рівномірно прамував до мети. В часі зневіри, пригноблення — не дався збити себе з обраного шляху.

За це широкі верстви громадянства шанували його, бачили в ньому молодю силу з кристалевим характером і такою ж душею. Його точність і сумлінність у виконванні обов'язків ставили як взірцевий приклад молодшим і старшим.

З хвилиною, коли його ідеал, його мрію — Український Пластовий Улад — розв'язано, він не перестав працювати далі в його дусі. Але цю хвилину він тяжко переживав.

Ганебні обставини не дозволили йому розпростерти так широко крила до лету, як це він залюбки робив. А келих горя переповнився вщерть, коли його знову замкнено було до в'язниці.

Знесилене здоров'я не витримало.

І хоч згодом опинився він на волі, та жорстока недуга яка товаришувала йому з сірих мури польських в'язниць, добила його і відібрала від нас далеко скорше, ніж ми на це чекали.

Смерть перервала нитку його життя, повного запалу і посвяти... Не дала дійти до мети його мандрівки — сповнення обіцяного завіту пластової при-
сги.

Пам'ять про нього збережемо у наших серцях, а при наших ватрах дух його стане промовляти віщою казкою: як пластун, воїн, до останньої краплі крові стояв він твердо на своїм становищі, по лицарськи вправ і буде яскравим прикладом грядучим про самопосвяту не лише його, але і цілих рядів Українського Пластового Уладу.

Прощай, наш любий друже, Твоя невинна смерть спалахне колись вогнем і огорне тих, кому треба мандрувати!

В останнє, прощаючи Тебе, любий приятелю наш, шлемо на Твою могилу ширий привіт, як ширий був Ти у пластовім житті.

Травень р. 1931.

Пел.

Е. Т. Сетон:

Із законів Індіян.

Послуж є підставою всіх законів. Так було від найдавніших часів. Слухай накази Вождя твогого племені без спротиву, гніву та сумніву.

Відвага є найкращою прикметою духа. Найгіршою задою є боязкість. Муж не повинен битися.

Чистота. Без чистоти не має сили. Тому, що ми, Індіани, купаємося у холодній як лід воді «від снігу — до снігу», т. зн. від весни до зими, тому ніхто на світі не може рівнятися нам силою. Але наша сила зменшується, коли ми не слухаємо закону та забуваємо на цей звичай. З нечистотою приходять недуги, що нищать сили. Кожна недуга є наслідком нечистоти так у праці — як і у думках.

Огняна вода. Для горівки нема місця у нашому таборі. Коли будемо пити цю «власну погубу» або унакше «піддачу ворогам» — т. зн. алкогольні напої, — зробимо найбільшу дурницю.

Лісове життя. Великий Дух сотворив усі річі і ми не маємо права їх нищити з винятком тих, що є конечні для удержання життя. Шануй права звірят та не нищ природи.

Дикий вогонь. Ліс є батьком рік та звірят. Без ліса не було-б добра для нас. Ворогом ліса є «дикий вогонь». Будь все готовий здержати його. Ніколи не лишай без догляду палаючої ватри, — може повстати пожежа.

Ласкавість. Великий Дух є ласкавий для всіх людей та зират. Ласкавість не приносить жадної пиколи а дає силу над усіма мужами. Виконуйте кожного дня вчинок ласкавости (добре діло), щоби і другі були ласкаві для нас.

Граї чесно. Ніколи не граї без правил. Чесна гра є гарна.

Зрівноваження. Не говори з твоїми родичами шорстко та з кривом. В молодости будь усе зрівноваженим, щоби старші не мали причини зле про тебе думати.

Пошана. Віддавай шану Великому Духові. Так само поведься супроти твоїх родичів. *Слово чести є святе.*
Переклав Приблуда.

Сумна пластова хроника. — 26-го лютого б. р. відбулася в Коломії судова розправа проти Степана Мацібожка і тов. пластунок та пластунів, разом 16 осіб, за провину проти параграфу 285 карного закону (приналежність до пласту) («Новий Час», 11. березня, ч. 26.) — 2. березня б. р. відбулася у Львові розправа проти студ. унів. Богдана Кравціва, Омеляна Верхоли та Богдана Олинкевича. Б. Кравціва, який був довший час редактором «Молодого Життя», пізніше вів пластоє видавництво «Вогні», обвинувачували в тому, що він 21. листопаду 1929. р. влаштував протестаційне віче і маніфестацію проти червоного терору на Великій Україні, підчас якої демонстранти вибили вікна у большевицьким консуляті в м. Львові, Народнім Домі, редакції «Рускаво Голоса», Ставропігії, Общ. ім. Качковського та бурсі Народ. Дому. Але, тому що Б. Кравціва ще підчас «пацифікації» вивезли з львівської тюрми до Воронок, його справу на розправі вилучили («Н. Ч.», 6 березня). — Перед судом у Рогатині відбулися дві розправи: одна проти фундаторів Пласту в Рогатині Дра Вербенця, проф. Каменецького, Лідії Кудриківни та Ярослава Гладкого, друга проти Лідії Кудриківни та 11 молодих ремісників, членів Пласту. Розправу, що всім оскарженим закидала протидержавну діяльність, відложили, щоби поклати нових свідків («Неділя», 22 березня). — 16-го березня перед лавою присяглих у Чорткові відбулася розправа проти Пластуна Юліана Думного та 11 товаришів, пластунів і не-пластунів. Усім їм акт обжаловання закидає протидержавну діяльність з параграфу 58 карного закону. Присуд, виданий 19 березня звучить: Мирослав Чорненський і Мик. Кузьмяк на чотирі роки, Юліан Думний і Ол. Ганкевич по 1 рокови, Любомир Прокопович 9 місяців, Осип Романів, Ос. Осадчук, Вол. Пиріг і Петро Опиханий по 7 місяців, Вол. Гладкий і Ізидор Нагайовський зістали звільнені («Н. Ч.», 25 березня). Так судять пластову молодь галицької України!!! Як не за принадлежність до Пласту так підшукають протидержавну діяльність лише, щоби за судом, биттям відстрашити їх від правильного шляху. *Пел.*

ЦЕСУС.

Комунікат Управи ЦЕСУС-а ч. 4.

Прага, 28. травня 1931.

Організаційні справи. а) На засіданню Управи ЦЕСУС-а дня 14. ц. м. заширено в членських правах ЦЕСУС-а Союз Студенських Організацій Канади в Саскатуні, з днем 15. ц. м. за нецелачення членських вкладок і невиконування своїх обовязків супроти централі.

б) В Берліні заснувалася корпорація «Зарево», яка внесла прохання о прийнятті її в члени ЦЕСУС-а.

Економічні справи. а) До цього комунікату залучується виказ членських внесків поодиноких організацій до скарбниці ЦЕСУС-а. Як видно з цього виказу більшість організацій, внесла членські внески. Є однак ще декілька організацій, які мають досить великі залеглости і не вилучують біжучих членських внесків Управу ЦЕСУС-а завітють в короткому часі всі недбалі організації в членських правах.

б) Пригадується всім організаціям що зближаєсь речинець 15. червня, з котрим всі організації повинні переіслати до скарбниці ЦЕСУС-а оподаткування на міжнародні візди, в висоті 5 Кч. від кожного члена, щоби уможливити Управі ЦЕСУС-а вислати представників на міжнародні візди.

Культурно-суспільні справи. а) З попереднім комунікатом вислала Управа ЦЕСУС-а обіжник Адм. «Студенського Вісника», в котрім закликає всі організації вираховуватись з кожної висилки нашого органу до 2 місяців. Тому, що за винятком: 1) Укр. Акад. Громади в Празі, 2) Громади Студентів в Подєбрадах, 3) Укр. Студ. Спілки в Берліні, 4) Основи в Данцігу жадна з організацій грошей не надіслала, мимо цього, що вже минає третій місяць, Управа ЦЕСУС-а буде змушена здержати всім тим організаціям, які залишають з належністю «Ст. Вісникові», дальшу висилку нашого журналу. Рівночасно Управа подає до відома, що при такій байдужності до «Студ. Вісника» з боку більшости наших членів, Управа буде змушена припинити дальше видавання «Студ. Вісника».

б) Закликається всі організації, щоб поруч матеріальної сторінки «Студ. Вісника», подбали також про його зміст, надсилаючи статті, дописи, і т. п. Дотепер ніхто з наших товаришів не надіслав Ред. «Студ. Вісника» ані одного рядка (крім хроніки). Вважаючи, що наше студентство повинно більше цікавитись своїм органом, Управа ЦЕСУС-а ще раз виває все наше студентство взяти активну участь в редагуванні свого органу.

Міжнародні справи. а) У звязку з попередніми комунікатами ЦЕСУС-а, зголосив «СУСОР» Чернівці кілька вольонтерів на міжнародні зїзди. Взивається також інші організації, щоб і вони як найскорше надіслали виказ товаришів, які могли би взяти участь на власні кошти в міжнародному зїзді.

б) В днях 3—7 липня відбудеться в Ковні (Литва) зїзд студентства балтійських держав. На цей зїзд запрошено також Управу ЦЕСУС-а, яка подбає про заступлення на згаданому зїзді.

в) Управа ЦЕСУС-а постановила видати протягом місяця червня брошуру-меморіал в справі українського шкільництва під Польщею, в англійській французькій та німецькій мові. Податок на цю брошуру не накладається, натомість вивається всі організації, точно надіслати оподаткування на міжнародні зїзди, з чого частина евентуально могла би бути ужита на видання брошури.

За Управу ЦЕСУС-а: *Орелєцький Василь в. р. Президент,*
Колодій Василь в. р. Секретар.

Др. Степан Нижанковський.

Поємртна згадка.

Дня 9 червня у Львові по довгих і важких терпіннях упокоївся у 34 році життя д-р Степан Нижанковський, у бурхливих р. р. 1918-1920 старшина Української Галицької Армії, потім визначний організатор українського студенського життя — спочатку у Відні (р. р. 1921—1922, «Січ»), а далі постійний співучасник праці Цесус-а, де він спочатку був першим від засновання Цесус-а економічним референтом, обраним на пам'ятні II Конгресі Українського Студентства у липні р. 1922 у Празі. В р. 1926—27 він був яким з черги президентом Цесус-а. Крім того йому доводилося дуже часто заступати Цесус на різних міжнародних зїздах: він був делегатом на конференції Всесвітньої Студенської Конфедерації в січні р. 1923 в Голяндії, на веселованській студенській зїзді у Празі р. 1923, на конгресі Всесвітньої Студенської Конфедерації у Празі в серпні р. 1926, на зїзді Всесвітньої Студенської Помочі у Шпірсі (Швайцарія) р. 1927 й на багатьох інших зїздах та конференціях.

Честь його пам'яті!

Від редакції. Повідомлення про передчасну смерть старого нашого товариша і колишнього президента Цесус-а надійшло в останню хвилину перед виходом цього числа з друкарні, що нас позбавило можливості вмістити тут його світліну, що ми сподіваємося зробити в наступнім числі.

Добровільні датки на ЦЕСУС за 1930—31 р. Секція студентів з Волині при Ук. Ст. Гром. в Кракові, через тов. А. Горобія Кч. 15.10; Громада Студ. Українців в Познані, через тов. N. N. 110.70; Ст. Чайка в Порошкові 50.—; Студенська Кооператива в Данцігу 500.—; збірка т. Якубовича В. у Чернівцях 402.—; збірка д-ра Михальського в Букарешті 200.—; п. С. Шостаківський 21.50; збірка т. N. N. у Львові 789.25; збірка т. Колодія В. у Празі 609.— (Кч.).

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНСТВА.

Українська Студенська Громада в Кракові. Склад Управи на рік 1930/31 слідує: голова — Кобільник Володимир, місто голова — Красник Іван, секретар — Голький Володимир — скарбник — Гуміняк Ярослав, реф. зв'язку — Падох Ярослав, бібліотекар — Кравич Дарія, домовіар — Жиляк Володимир, члени: Даїковський Олександр і Климишин Микола, реферат допомоговий Красник Іван, реферат Секцій — Падох Ярослав, Контрольна Комісія: Жуковский А., Пшепорська Марія і Микита Іван, Суд чести: Постригач В., Яворський Й., і Боринець А. Зв'язковий ЦЕСУС-а: Падох Ярослав. Скількість членів в акад. році 1929/30.: Членів звичайних 287; членів надзвичайних 80.

Після виділів: правників 119, філософів 87, медиків 48, фізиків 18, рільників 10, кооп. курс 3, фармацевтів 2, торг. школа 40, держ. пед. 17, гірнич. акад. 9, інші 14.

Неорганізованих членів в Кракові біля 50.

При громаді є 13 секцій: пластова, студенток, господарсько-кооперативна, географів, педагогічна, українців, медиків, правників, технічна, торговельників, музична, спортова, студентів з Волині, Поділля і Шляхна.

Через вичислені секції провадить У. С. Г. працю фахово-наукову. По секціях гуртуються студенти з одних і тих самих виділів і тому праця секцій іде в напрямі поглиблення фахового знання. Працю цю ведуть секції улаштуванням відчитів, рефератів тощо. Деякі секції друкують свої праці.

1) Секція пластова: заснована в 1925/26 році. Числить 45 членів. Підготує святочні сходи, прогулки і т. и. Члени секції відбувають щотижня сходи, на яких читають реферати головню з області пласту. При секції існує хор.

2) Секція Студенток заснована в 1927 році. Урядила 4 імпрези, 2 «живі газетки» і 2 свята: 22. I і 1. XI. Числить 50 членів.

3) Секція господарсько-кооперативна заснована в році 1927. При секції існує крамниця, де члени У. С. Г. купують дрібні речі. Секція улаштовує реферати, в яких спеціально пропагує ідею ощадності. Членів 76.

4) Секція географів заложена 1925/26 році. Видала збірник праць своїх членів.

5) Секція педагогічна заснована 1929/30 р. Секція відбуває періодичні сходи з фаховими рефератами. Має власний хор. Членів 30.

6) Секція українців заснована в 1928 році. Улаштовує сходи, на яких відчитують свої праці молоді автори, згуртовані в підсекції «гурток журналістів». Улаштовано навіть один авторський вечір. Секція видала в число журналу «Журавлі». Членів 10.

7) Секція медиків заснована в 1927. р. Улаштувала «Медичний вечір» і «Живу часопись». Для членів улаштовує дискусійні сходи, на яких відчитуються фахові реферати. Секція є постійним ав'язку з «Гігієнічним Товариством» у Львові.

8) Секція правнича заснована в 1928. р. Діяльність цієї секції слаба, тому що більшість членів перебуває поза Краковом.

9) Секція технічна заснована в 1927. р. Улаштовує реферати технічного змісту. Улаштувала під протекторатом проф. Чопівського традиційний «Гірничий вечір». Членів 15.

10) Секція торговельників числить 25 членів. Улаштовує курси торговельного права, арифметики, книговодства і т. п.

11) Секція музична веде хор мішаний і мужеський а також організує оркестру.

12) Секція спортова улаштовує для своїх членів прогульки і веде між студентами фізичне виховання.

13) Секція студентів з Волині, Поліся і Підляша зазнайомлює інших членів У. С. Г. з нашими ліви́чно-західними землями.

В останніх часах організується ще 14 секція «Ладо», яка має об'єднувати молодих письменників, мalarів і музиків.

(Далі буде).

Українська Студенська Громада Варшава.

Тепер перебуває у Варшаві біля сотки свідомої української молоді, об'єднаної в У. С. Г.

Що суботи відбуваються традиційні збірки, на яких члени Громади або запрошені гості відчитують реферати, решту часу на збірці присвячується читанню часописів та товаришеским бесідам. За зимовий семестер відчитані були наступні реферати: «Україна 2000 літ перед Христом» проф. М. Кордуба, «Школи на Україні у XVIII столітті» проф. А. Кримський, «Інформації про Цесує» В. Бачинський, «Словянське письменство» ректор Ів. Огієнко, «Річчезь» Ів. Коровицький, «Ісцвявання Бога» О. Кладочний, Інформаційний везчезь чір про життя Громади — голова Громади Д. Несторенко, «Леся Українка» В. Сагайдаківська, «Українська жінка» О. Бачинська, Крим лих рефератив «350-ліття Острозької Біблії» 17. I. 1931 р. і «70-та річниця смерті Тараса Шевченка» 14. III. 1931 р., на останньому було присутніх коло 300 осіб, українського студентства і свідомого нашого громадянства Варшави. Доклади виступили п. рект. І. Огієнко і проф. Зайцев, деклямували і співали студенти. Свята відбулися в Університеті в найбільшій аудиторії, яку студенти гарно удекорували національними прапорами та киліями. Крім праці культурно-освітньої та фахової (яка виявляється в секціях, н. пр.: привичій технічній, хоровій і т. д.) велику увагу звертала Управа Громади на матеріяльну поміч нашому студентству, величезна частина якого знаходиться у Варшаві в надзвичайно тяжкому матеріяльному положенні. Допомоговий відділ при Громаді, на чолі якого стоять два почесні члени Громади п. рект. І. Огієнко та о. ігумен Степан Решетиво, невтомній і високогуманітарній праці яких завдячує Управа те, що має можливість уділення сталих довготривалих позичок і стипендій. За зимовий семестер уділено було до 2000 золотих стипендій і довготривалих позичок, крім того на гонорові однотисячні позички в пересічній сумі 300 зол.

Останніми часами його Експеляція митр. А. Шенцицький признав нашій Громаді сталу місячну допомогу, яка піде на купівлю власної домівки, завдячуючи чому, а також жертвенности нашого громадянства на наступний академічний рік наша громада буде мати незалежну вигідну домівку.

Як у деяких інших осередках так і у Варшаві не може обійтися без поліційних трусів та арештів. В середині лютого ц. р. поліція перевела ревізії усіх членів Громади, а також у старших осіб, які часто бувають на наших збірках, не оминула теж забрати цілий секретаріат і новіший архів, при чому заарештувала двох студентів, яких одначе задля браку усяких підстав до арештовання, незабаром звільнено. Повернено також і папери Громади. Єдино зібрав сконфіскований «Студенський Вістник», який тепер узiano за незалежний. Слід зазначити, що в квітні минулого року відбулися подібні ревізії з подібним успіхом. Територіяльне походження студентів Громади приблизно таке: з Волині — 40%, з Галичини — 35%, з Наддніпрянщини — 8%. З Холмщини, Підляша і Полісяя решта. Дня 15. березня 6. р. відбулися Загальні Збори нашої Громади. На голову Управи вибрано знову студ. варшавської політехніки — Дмитра Несторенка. До Управи були покликані: о. Осип Кладочний — референт допомоговий, Микола Маслов — місто-голова, Юрій Черваський і Юрій Огієнко — секретарі, Галина Кобринівна — реф. культурно-освітній, Іван Козицький — скарбник.

Належить також підкреслити і про відношення більшости українського громадянства поліційної еміграції до українського студентства, яке у великій мірі утруднює працю Громади. Ще кілька років тому за ініціативою п. рект. Ів. Огієнка заснувалося у Варшаві Т-во Допомоги Українським Студентами. На жаль, більшість членів Управи цього Т-вана могло добре зроуміти свої

завдають, не хотіли зрозуміти того, що даючи матеріальну допомогу студентству годі балакати про особисті політичні переконання одних, а тим більше Громади, яка є організацією аполітичною і ставовою. На підставі подібних непорозумінь п. рект. Обінов мусів виступити з Управи Т-ва, що пообісило Т-во відповідного провідника, який завжди має найліпшу волю і бажання допомагати студентству. Це однак не знеохотило п. ректора, який тепер, як почесний член Громади, опікується матеріальним положенням студентства. По уступленню п. ректора Т-во Допомоги поповнило цілий ряд помилок, які унеможливили студентству співпрацю з Т-вом. Такими помилками вважаємо: 1) Спробу накинути Громаді, яка є організацією аполітичною, політичних світоглядів, 2) у двох годиннім терміні експедиція Громади на брук за допомогою сторожа, 3) побиття адміністратором без жадних причин студента, мешкаючого в інтернаті Т-ва, 4) покликання поліції для експедиції студентів і т. д. Все це як на українську гуманітарну установу вважаємо трохи за багатю. В сучасну хвилию покладатися українське студентство виключно на свої власні сили і на піддержку українського краевого громадянства та краєвих установ. Наслідком усіх цих непорозумінь частина української політичної еміграції, зле очевидно поінформована, не появляється на студенських святах та вечірках і тим самим копає прірву поміж старших і молодшим українськи мюколіням. Управа У. С. Г. однак вірить, що не тільки братні студенські організації які забрали вже голос в цій справі, але й українське громадянство в краю стане в нашої обороні, а також і українська політична еміграція зрозуміє, що її відношення до Громади було помилкове і тим самим не повторюється більше жалюгідні події, тереном яких останніми часами була Варшава.

3 ЖИТТЯ ЧУЖИННОГО СТУДЕНТСТВА.

8. конференція студентства балтійських держав у Ковні. В днях 3.—7. червня відбувалася 8. конференція студентства балтійських держав. Програму конференції, себто самих ділових праць, нам не надіслано. Натомість надіслано програм екскурсій по Литві залізницею та кораблем, далі програм цілого ряду прийнять — то що. На цю конференцію запрошено також представлення українського студентства (ЦЕСУС-а) в характері гостя. Литовське студентство зобов'язалося покрити усі видатки за українського делегата підчас побуту в Ковні. На жаль Управа ЦЕСУС-а не могла від себе нікого вислати на конференцію до Ковна. Натомісць заступав на конференції українське студентство товариш Юліян Полтавець. Крім цього надіслала Управа ЦЕСУС-а конференції балтійського студентства своє щире привітання.

Конференція студенських бюр подорожі в Лондоні. В днях 10.—11. квітня ц. р. відбувалася чергова річна конференція секретарів студенських бюр подорожі (Travel Secretaries). На цій конференції дискутовано справу студенських провідників, студенських публікацій, видачі міжнародних студенських легітимацій і т. д. Протоколи цієї конференції надіслано до Управи ЦЕСУС-а в англійській мові.

Фляманське студентство. Як видно з протоколів конференції бюр подорожів що відбулася недавно в Лондоні, фляманське студентство не хоче належати до бельгійського центрального союзу й через це відмовляється приймати міжнародні легітимації СІЕ видані цим союзом.

Альбанський центральний союз. Як відомо в Альбанії нема жадної високої школи. Альбанське студентство студіює на чужих високих школах, головно в Італії, Австрії, Німеччині та Франції. Центральний союз альбанського студентства знаходиться частинно в Римі, частинно в інших університетських осередках Європи. Усього альбанського студентства дуже мало.

Бюлетені північно-американського центрального союзу. Північно-американська студенська центральна видає від кількох місяців правильні літографовані бюлетені, де освітлює життя північно-американського студентства та високих шкіл в Сполучених Державах Північної Америки. Ці бюлетені надсилає ньюйоркська студенська центральна правильно також і до ЦЕСУС-а.

Естонське студентство. Недавно відбувся зїзд естонського студентства, на

нім обрано нову управу естонського центрального союзу. Поіменний список членів Управи в Тарту надіслано Управі ЦЕСУС-а.

XIII. Зїзд СІЕ в Бухаресті. Зїзд відбуватиметься в днях 8.—22. серпня а р. Шідчас зїзду влаштує румунське студентство цілий ряд прогулянок по Румунії (4 екскурсії). Передбачається цілий ряд офіційних прийнят. Зараз по Зїзді організують студентський табір над Чорним Морем коло Констанци — в Terkirghiol Eforie а це в часі 23. серпня до 10. вересня.

Ювілеї.

90-ліття заслуженого діяча. 24. лютого б. р. святкував у Львові свої 90-літні народини Юліян Романчук, — учитель, редактор, публіцист, організатор, науковий працівник, політик, посол та довголітній віцепрезидент австрійського парламенту. — а передусім людина небуденних особистих прикмет і чеснот.

Поміркованість політичного світогляду не дозволила йому наблизитись до широким мас українських, ані здобути собі по розпаді Австро-Угорщини місце чільного західно-українського провідника. Але не був то ніхто інший, як Романчук, котрий по сумній славі рішенню т. зв. «ради амбасадорів» приїждив од Львовян на площі св. Юра врочишту присягу на вірність Самостійній і Соборній Державі Українській.

Українське студентство все ставилось та ставиться до нашого патріарха української парламентарної репрезентації в колишній Австро-Угорщині з найбільшою пошаною та признанням.

Професор Олександр Мицюк. (З нагоди 25-ліття літературно-наукової і громадської діяльності). У вересні 1930 року минуло двадцять п'ять років з дня надрукування першої статті проф. Олександра Мицюка в органі «Самостійна Україна», що був зложений і виданий відомим українським діячем адвокатом М. І. Міхновським у вересні 1905 року. З цієї нагоди вважаємо необхідним подати до відома ширшого загалу головні відомости про життя і працю проф. О. Мицюка. Олександр Мицюк, син Корнія, народився 9 червня 1883 р. в с. Ново-Олександрівці, Бахмутського повіту (Донецький басейн) в родині селянина. Освіту одержав спочатку в п'ятилітній народній школі в с. Комишувата, яку то шкоду скінчив р. 1897. Відтак служив 2 роки в конторі Голубовських кам'яновугляних шахт. Далі — в р. р. 1901—1903 закінчив Ново-Глухівську нижчу лісову школу в с. Кременій, Куп'янського пов. на Харківщині і в р. р. 1903—1910 служив спочатку в організації по закріпленню пісків та ярів на Полтавщині, а далі як землемір Землеустрійної Комісії на Херсонщині. Ця служба дала змогу О. Мицюку продовжувати свою освіту. Року 1912 О. Мицюк склав матуру за середню школу і вступає на юридичний факультет Харківського Університету, який закінчує р. 1916. В осени ж 1916 р. складає Державні Іспити і, представивши працю «Община та земельна реформа» одержує звання «кандідата юридичних наук І-го розряду», що дорівнюється прийняттям у Західно-Европейських університетах доктората. Вже по закінченні Харк. Універ. одержує від нього за другу працю «До дефініції зміяємості» ще й премію ймені Зарудного. В р. 1917 бачимо О. Мицюка в ролі навчателя політичної економії на Київському Українським Університеті та в ролі члена колегії по організації цього ж Університета. В р. 1918. — О. Мицюк обирається на посаду Члена Управи Центрального Українського Сіл.-Господарського Кооперативного Союзу «Центрагу», а в осени того ж року стає першим Міністром Внутрішніх Справ Української Народньої Республіки. По двох роках еміграції (головно побуту у Львові) в осени р. 1921. О. Мицюка обирає Український Вільний Університет в Празі за доцента по кафедрі політичної економії, де р. 1924. його обирають за надзвичайного професора, а р. 1927. — за звичайного. Року 1922 при утворенні Організаційного Комітету Української Господарської Академії в Ч. С. Р. (в Подєбрадах) О. Мицюк був обраний за професора по кафедрі політичної економії в агаданій Академії, став одним з основоположників цієї школи і викладає на ній і до нині.

Не бачимо, фах О. Мицюка протягом його життя мінюся. Спочатку — лісівництво, закріплення пісків та ярів, землеміство і земледустрія. Вілька — юридичні науки, політична економія, кооперація, аграрна політика. Нині в особі проф. О. Мицюка маємо одного з найвизначніших українських знавців теорії та історії політичної економії, історії економічних доктрин і особливо — аграрного питання та аграрної політики різних країн світа. Завдяки його багаторічній та довголітній практиці в царині закріплення пісків і земледустрію робить його дослідження аграрно-політичного характеру особливо цінними для українських вчених і практиків.

Впливи, які помічаємо в працях проф. О. Мицюка, ведуть початок від цих перших кроків його громадської діяльності. Але найбільший вплив на формування наукового світогляду проф. О. Мицюка зробив безумовно Харківський Університет. Тут особливо сильний вплив на О. Мицюка мав проф. Володимир Фавстович Левитський (економ.), а в меншій мірі: проф. Анциферов, Соболів та Фомін. Проф. Левитський висував на перший план методологію суспільної економії, історію народного господарства та економічних доктрин, кооперативізм, кооперацію, с.-г. аргілі і в той же час ставився критично до навчання К. Маркса. Натомість пропонував необхідність етичної засади в суспільній економії, необхідність солідаризму, кооперації, кооперативізму. Так само проф. Анциферов і проф. Соболів з особливою силою вказували на додатну роль кооперації. Лише проф. Фомін лишався на позиціях марксизму. В дальшому сильний вплив на О. Мицюка мав проф. М. І. Тугай-Барановський, а з російських вчених — Петро Струве — член Англійської Академії Наук — прихильник ідеалістичної філзофії й суспільно-економічного солідаризму. В останні часи проф. О. Мицюк сильно захопився українською школою громадянства (М. Драгоманов, Подоліський) і в значній мірі є нині під її впливом. Національно-український елемент в працях О. Мицюка надзвичайно сильний — в цьому помічаються впливи Революційної Української Партії (Р. У. П.) та особливо українського самостійника М. Міхновського.

Як ми вже згадували, літературна діяльність проф. О. Мицюка розпочалася 25 років тому двома публіцистичного характеру. Ріку 1908 зійшла перша книжечка проф. О. Мицюка про поліпшення пісків Полтавщини. Далі всю літературно-наукову діяльність проф. О. Мицюка можна розбити на два періоди: перший — до р. 1921. — це переважно науково-популярні твори а царини переселення, аграрних реформ, тощо — разом сімнадцять праць; другий — від р. 1921. і до нині — це переважно наукові праці. Цей другий період охоплює двадцять шість праць. З них найбільші: «Історія політичної економії», «Аграрна політика», т. I—III, «Селянство й економіка більшевизму», «Пионери українського соціалізму (школа громадянства)», «Аграріація життя в Україні». Апогеем творчості проф. О. Мицюка стало, напевне, його праця про школу громадянства (Драгоманова, Подоліського) і треба лише побажати, щоб ця праця як найшвидше була надрукована. Праці проф. О. Мицюка з царини переселення, аграрної політики і по дослідженню школи громадянства носять здебільшого цілком самостійний, оригінальний характер і опрацьовані здебільшого за історично-порівнюючою та географічно-порівнюючою методою. В своїх працях проф. О. Мицюк проводить етичний принцип: «етика»... «мусить дати провід практичній політиці». Він осуджує утаски, переслідування й нищення, фальшування чужої волі, тощо. Критика більшевизму, матеріалізму, централізму, хоч би й соціалістичного, — ось основні риси наукового світогляду проф. О. Мицюка. Звідси ж близькість його до школи громадянства. Яко противник великої форми сільсько-господарських підприємств, він близько підходить до групи вчених, яку в СССР окрестили групою «неонародників» (Ляур, Чайнов, Макаров, Челіщев, Олександр Філіпповський, то що). Особливо треба підкреслити думки проф. О. Мицюка про необхідність децентралізації промисловості, про аграріацію і в той же час «фордізацію» життя в країні, про свого роду візну з великим містом, як нормальним, хворобливим утвором — помилкою минулих поколінь.

Як педагог проф. О. Мицюк відзначається теплим, батьківським, але в той же час і строгим відношенням до своїх учнів. В своїх учнях він намагався розвинути господарсько-аналітичні здібності на широкій теоретичній базі. Широко вживав семенарного методу, і свої семінари, що сильно відли-

дуються студентами, провадять в суто-об'єктивно-наугових тонах, з повним твердуванням чужої думки. Відношення проф. О. Мицюка до колег — об'єктивно-академічне, з явним стремлінням до колегіальних метод вирішування справ. В школах, в яких є професором, стоїть на позиціях академізму і суворо боронить ці позиції від всяких спроб перевести школи на неакадемічні шляхи. Взагалі у проф. О. Мицюка виробилося серйозне відношення до справи творення Української Національно-Соборної Високої Школи, і дуже жалко, що далеко не всі колеги проф. О. Мицюка належно розуміють і оцінюють ці його стремління.

Як громадський діяч проф. О. Мицюк почав працювати в молодих літах — ще від р. 1903: спочатку як член РУП, потім як організатор «Селянських Спідок» (Крестьянских Союзів) на Полтавщині, за що спочатку був переведений на службу в Туркестан, а відтак арештований і поставлений перед суд (за часів Столипіна). В р. р. 1912—16 бере діяльну участь в студеському економічному кружку при Харк. Унів-ті. В р. 1917, яко виборний член Управи «Централа», завідує інструкторсько-організаційним відділом «Центраду».

Як політичний діяч проф. О. Мицюк спочатку відрізняється сильним радикалізмом, однак не сходячи з платформи селянських інтересів. З роками приходить більша поміркованість політичних поглядів. І нині ми маємо перед собою тип політичного діяча з елементами пона-партійної, суто-національної політики, солідарізму класу і груп в межах нації, то що, з окремих етапів треба згадати: Р. У. П., селянська спілка, нарешті, прийняття посади міністра внутрішніх справ в Першому Кабінеті Української Народньої Республіки.

Перед нами шлях українського вченого і громадського діяча сучасної переходової доби. Переходова доба творить звичайні і переходові типи. І треба було мати дуже багато енергії, волі, вистирливости, твердості в переконаннях, ідеалах, кінцевих вісах, щоб утриматись на раз зайнятих позиціях. Від селянської хати — до катедри на Високій Школі, від селянського хлопця — до міністра Української Народньої Республіки! Який далекий і тяжкий шлях! Особливож далекий і особливо тяжкий він в умовах життя українського народу!...

Честь и слава таким діячам, як проф. О. Мицюк! Вітаємо його і бажаємо йому довгих довгих літ, здоров'я, сил і успіхів в його науковій та громадській діяльності!

Доц. Викт. Доманицький.

РІЖНЕ.

Прем'єра «Неофаустіяди». 6-го червня в залі «Коруна» на Виноградах у Празі відбулася перша вистава режовальної оперети «Неофаустіяда», текст Чирського, музика Балторовича. Роль Фауста виконав п. Галас, Мефіста — Чирський, Маргарити — пані Січинська, Марти — панна Валабуєва, Валентина п. Сердюк, Зібеля — п. Чубатий, поліціанта — п. Шеманський, сонни — пані Мацевичова, господині — Л. Якубовська та кримінального типу — п. Кірієвський. Не можна не вітати новаторської в українських умовах праці і п. Чирського та Балторовича, що успішно й евергійно (протягом одного сезону дві постанови — «Три серця у дві чверти такту» та «Неофаустіяда») проклали шляхи новій і такій тепер популярній у всіх культурних націй театральній формі режовальної оперети на українську сцену, що досі неможе вийти за межі шаповної але безконечно перестарілої побутовщини, або блідих і запізніених епігонських наслідувів символістичної спадщини Ібсена чи Матерлінка.

У «Неофаустіяді» «Старі знайомі — Фавет і Мефістофель» виступають перед нами в модерних шатах й у сучасних ситуаціях, але з незмінними від часів Марло та Гете характерами, так само, як і Зібеля з Валентином.

Досить чисельна, як для літньої пори, публіка цілком прихильно зустріла нову пєсу, радо вітаючи бадьорі сцени «Ревем та стогнем біля муру» чи «Лавами, міцними лавами».

Так само радо спіткали й військову уніформу Фауста, що в кінці пєси, по оголошенні війни, з мрійника-пащифєта стає воїном і кличе всіх на су-

вояки герць війни — зайвий доказ того, що вмерли Божий толастовсько-палі-фістичного українофіліства, вмерли — і нема кому їх ховати.

«Сталевий марш, бальборий марш вошаний» зроджує радський відгук у серцях спраглих обнови й очищення від павутина заплісвілих доктрин живулого стоїття.

† *Лавро Миронок* по довгій і тяжкій хоробі вмер цієї весни у Відні. Небіжчик походив з Поділля, брав участь у збройній боротьбі за незалежність України. Короткий час студював філософію на Українським Університеті в Празі, проф. Мірчук уважав, що Л. Миронок винятково наданий до філософичної творчості. Л. М. мав також талант ліричного поета. Досить багато писав, але, суворий до своїх творів, дуже рідко друкував їх. Нам відомі три його вірші, друкovanі у «Новій Україні», 1923. липень—серпень, ст. 56 (під криптонімом Л. З Побожжя, де особливо вдалим треба вважати опис ранкового пробудження на хуторі на Україні: «Ранковий годин і руханка в хуторі брязкають путані коні у березі, брешуть на вигоні збуджені пси (квіз не маєш, підпалка даси), верби закреслились в стрункому шерезі, двка вертає з відром від криниченьки — личко, мов квітка, цвіте після ніченьки, хлопць на росу спроваджує череду, сірий бугай попів суне поперед, гуси телочуть, пасуться на пригорах, ніжне все, лагідне в ранкових кольорах. Став перед зором, мов вкопаний день, мов серед двору обгесаний пень». Два інших вірші його були вміщені в «Українським Студенті», Прага 1924. Один вірш («Згада-лася казка забута»), був уміщений у нашій журналі (1925, № 3, ст. 14).

Низче вміщуємо кілька недрукovaných його поезій

Перше побачення... Вишні і май.
Дівчина в вишнях. Щось хрустило,
— ай!

Петрик чи ні? Прислухається, мліє,
Вишнею червня паліє.

Бійся — не бійся, та ось він прийшов,
Хлопчик-сусідський, мальований
хлопчик,

Срібноголосий, прудкий мов горобчик.
Так межі ними почалась любов.

Бачить — не бачить... Це ти чи не ти?
Ай, щось шелестнуло, — треба йти.
Зникла. Під хатою стала, біліє.
Хлопчик під вишнею мріє...

Весна. Голубонька воркоче,
Струмок сошілкою дзюрчить,
Листок метеликом тріпоче
І серденько — весна! — тремтить.

Весна — голубонька... Струмок...
А у садочку на горбочку —
Дітей розхристаних гурток
І згук «прала на сорочку»...

А за городом молодець,
Мов добрий горщик, манячіє.
Погнав на лугавку овець...
За ним ряд нив леліє...

З очерету з ряск верету
Тягне мокрий водяник.
Низом стеє і щось меле...
Простелив — і зник.

В річці — шелест, плюск і вереск...
Ось русалок срібний гурт,
Вийшов, крикнув, гучно зникнув.
Гучно бовтнув в нурт.

Рибалочка мов ляльочка
Рибку ловить — стереже...
Там погляне, тут потягне.
Сонечко заходить вже.

Бібліографія.

Проф. О. К. Мицюк. — «Наукова діяльність політико-економіста М. Ів. Туган-Барановського». Львів. 1931, ст. 37.

Згадана в заголовку монографія характеризує наукову творчість найбільшого з укр. економістів, якого твори виховують сучасну генерацію. Коли таких монографій повстане більше, стане наразті можливим появлення історії українських соціально-економічних доктрин, чого все це нам бракує. Книжка цікава і як матеріал до нашого національного відродження, розкриває перед читачем, як хвилі московського культурного моря, втягали в себе українські культурні сили, а як потім поодинокі з них розривали з московщиною.

ставити на український ґрунт. Вона є одбитком з «Кооперативної Республіки» і могла вийти тому що Ревіз. Союз Укр. Кооператив дбайливо ставиться до вживання бідної ділянки економічних видань в нашій мові.

Инж. А. С.

Евген Чикаленко. Щоденник (1907—1917). Вид. кооперативу «Червона Ка-
лина». Львів, 1931. 496 стор.

Довго яданий «Щоденник» Е. Чикаленка нарешті вийшов у світ.

Треба бути справжнім мисцем, щоб на тлі особистих переживань то як видавець газети «Рада», то як батько, засмучений арештом сина, розгорнути перед читачем широкий образ громадсько-політичного життя по обох боках Збруча за ціле десятиліття. У справах видання «Ради» Е. Чикаленкові доводилося мати клопоти з цензорами, редакторами, співробітниками, радитися з товаришами на з'їздах нелегального Товариства Українських Поступовців, вступати в зносини з громадськими діячами на Наддніпрянщині і в Галичині, а у справі визволення сина — познайомитися з вищими представниками петербурзької бюрократії, з українськими депутатами до Державної Думи, з членами української колонії в Петербурзі і т. ін.

Перед читачем проходить, як на екрані, ціле гроно українських діячів дійсної і сумнівної вроди вартости. Може бути, що не завжди оцінка цих діячів з-під пера Е. Чикаленка знові заслужена, але ні в кого не може повстати думка, що автор «Щоденника» керувався тут якимись особистими мотивами.

Щиро й безоглядно відданий українській справі, Е. Чикаленко, може з трохи високою міркою підходив до оцінки пересічних людей, які віддають час громадській праці, не забували в той же час про свій матеріальний добробут або про задоволення своєї амбітності.

Поза цим головним тлом, «Щоденник» реєструє події великого політично-громадського значіння, які в опису Е. Чикаленка освітлюються з надзвичайно кольоритністю. Досить вказати такі події, як безталанна історія з проектом пам'ятника Т. Шевченкові в Києві, як київська конференція українських діячів з П. Мілюковим, який хотів на місці ознайомитися з українським рухом, як розкол серед членів Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові в зв'язку з виступом гуртка членів з анонімною брошурою проти М. Грушевського і т. п.

Коли додати до цього, що все це описується у «Щоденнику» з властивою авторові щирістю та пересипано іскорками дотепного гумуру, то з повним правом можна сказати, що «Щоденник» Е. Чикаленка, є одна з найцікавіших книг, які з'явилися на книжковому ринку за останні роки.

Щирий патріот, вдумливий психолог, великий мисець українського слова, — так виявляється незабутній Е. Чикаленко в цій посмертній своїй книзі.

Книжку видано добре. Одне можна закнутити Видавництву, що видано «Щоденник» без покажчика імен.

Ст. Сірополько.

Жертвуйте на пресовий фонд ЦЕСУС-а!

Просимо вирівняти річну передплату!
